

ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

«ΕΝΔΟΚΛΑΔΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΜΕΓΕΘΩΝ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΚΛΑΔΩΝ. ΜΕΛΕΤΗ
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: Ο ΚΛΑΔΟΣ ΠΟΤΩΝ»

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΠΙΠΠΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑ, ΑΜ:2004154

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΜΑΚΡΗΣ ΗΛΙΑΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2009

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Κατά την εκπόνηση της παρούσας εργασίας η πρακτική και ψυχολογική βοήθεια που έλαβα ήταν καταλυτική για την ολοκλήρωσή της. Θα ήθελα λοιπόν να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα Καθηγητή κ. **Ηλία Μακρή**, για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγησή του όπως και για την υπομονή που επέδειξε όλους αυτούς τους μήνες.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους ανθρώπους του προσωπικού μου περιβάλλοντος, για την αμέριστη συμπαράστασή τους, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια των τελευταίων μηνών της προσπάθειάς μου. Η ψυχολογική βοήθεια που μου προσέφεραν ήταν πολύτιμη.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους συνέβαλαν στην εκπόνηση της πτυχιακής μου.

Αφιερώνω αυτή την εργασία στην οικογένειά μου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	8
ΚΛΑΔΟΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ- ΠΟΤΩΝ	8
1.1 Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΝ - ΠΟΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	8
1.2 Η ΑΓΟΡΑ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΩΝ ΠΟΤΩΝ.....	15
1.2.1 Ο υποκλάδος των αλκοολούχων ποτών	15
1.2.2 Ο υποκλάδος των εμφιαλωμένων νερών	19
1.3 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ - ΠΟΤΩΝ	21
1.4 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ - ΠΟΤΩΝ	25
1.5 ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΕΣ ΤΑΣΕΙΣ.....	27
1.6 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ.....	31
1.7 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	41
ΕΝΔΟΚΛΑΔΙΚΗ ΣΥΓΚΡΙΣΗ	41
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΚΛΑΔΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ	41
2.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	42
2.2.1 Η έρευνα που ακολουθήθηκε	43
2.3 ΕΝΔΟΚΛΑΔΙΚΗ ΣΥΓΚΡΙΣΗ	44
2.3.1 Ποσοστιαία μεταβολή της απασχόλησης στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.....	48
2.3.2 Ποσοστιαία μεταβολή των καθαρών παγίων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις	49
2.3.3 Ποσοστιαία μεταβολή του κύκλου εργασιών στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις	50
2.3.4 Ποσοστιαία μεταβολή των καθαρών κερδών στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.....	51
2.3.5 Ποσοστιαία μεταβολή του ποσοστού εξαγωγών στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις	52
2.3.6 Ποσοστιαία μεταβολή της απασχόλησης στις μεγάλες επιχειρήσεις	53
2.3.7 Ποσοστιαία μεταβολή των καθαρών παγίων στις μεγάλες επιχειρήσεις	54
2.3.8 Ποσοστιαία μεταβολή του κύκλου εργασιών στις μεγάλες επιχειρήσεις	55
2.3.9 Ποσοστιαία μεταβολή των καθαρών κερδών στις μεγάλες επιχειρήσεις.....	56
2.3.10 Ποσοστιαία μεταβολή του ρυθμού εξαγωγών στις μεγάλες επιχειρήσεις	57
2.3.11 Ποσοστιαία μεταβολή της απασχόλησης συγκριτικά για τα έτη 1999 – 2005.....	58
2.3.12 Ποσοστιαία μεταβολή των καθαρών παγίων συγκριτικά για τα έτη 1999 – 2005.....	59
2.3.13 Ποσοστιαία μεταβολή του κύκλου εργασιών συγκριτικά για τα έτη 1999 – 2005.....	60
2.3.14 Ποσοστιαία μεταβολή των καθαρών κερδών συγκριτικά για τα έτη 1999 – 2005	61
2.3.15 Ποσοστιαία μεταβολή των εξαγωγών συγκριτικά για τα έτη 1999 – 2005.....	62
2.3.16 Ποσοστιαία μεταβολή όλων των μεγεθών των μεγάλων επιχειρήσεων για τα έτη 1999 – 2005.....	63
2.3.17 Ποσοστιαία μεταβολή όλων των μεγεθών των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για τα έτη 1999 – 2005	64
2.3.18 Ποσοστιαία μεταβολή όλων των μεγεθών των μεγάλων και μικρομεσαίων επιχειρήσεων για τα έτη 1999 – 2005	65

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	67
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	67
3.1 ΓΕΝΙΚΑ	67
3.2 ΕΝΔΟΚΛΑΔΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	68
3.2.1 Απασχόληση	69
3.2.2 Καθαρά Πάγια	70
3.2.3 Κύκλος Εργασιών	70
3.2.4 Καθαρά Κέρδη	71
3.2.5 Ποσοστό Εξαγωγών	71
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	72
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	73

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η βιομηχανία τροφίμων και ποτών διαδραματίζει βασικό ρόλο στην πορεία της βιομηχανικής δραστηριότητας και στην ευρύτερη οικονομική ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Αποτελεί το μεγαλύτερο κλάδο της μεταποίησης στην ΕΕ, καθώς πραγματοποιεί το 12,9% του συνολικού κύκλου εργασιών της μεταποίησης (πάνω από €800 δις.), είναι ο μεγαλύτερος εργοδότης του μεταποιητικού τομέα με 4,6 εκατ. εργαζόμενους σε περίπου 308.270 επιχειρήσεις πανευρωπαϊκά, ενώ συνεισφέρει περίπου στο 1,8% του ΑΕΠ της ΕΕ-25. Επιπλέον, σε τουλάχιστον 10 χώρες, ο κλάδος τροφίμων-ποτών κυριαρχεί σε όρους παραγωγής, απασχόλησης και αριθμού επιχειρήσεων. Το μεγαλύτερο μέρος της (προστιθέμενης αξίας) παραγωγής προέρχεται από τη Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γαλλία οι οποίες και αντιπροσωπεύουν σχεδόν τη μισή παραγωγή, αν και υπάρχουν περιφέρειες και χώρες με υψηλή εξειδίκευση στην παραγωγή συγκεκριμένων προϊόντων τροφίμων και ποτών.

Η εγχώρια βιομηχανία συνεχίζει να αποτελεί τον κυριότερο μοχλό ανάπτυξης της μεταποίησης, μιας και συνεισφέρει το 2,8% του ΑΕΠ, παράγει το 25,2% της συνολικής προστιθέμενης αξίας και απασχολεί το 22,2% των απασχολούμενων σε αυτή. Γενικά άλλωστε η ευρωπαϊκή Βιομηχανία Τροφίμων-Ποτών διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη της βιομηχανικής δραστηριότητας στην Ευρώπη, αποτελώντας το μεγαλύτερο κλάδο της μεταποίησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε όρους κύκλου εργασιών (12,9% του συνόλου της μεταποίησης), προσφοράς θέσεων εργασίας (4,6 εκατ. εργαζόμενοι) και συνεισφοράς στο ΑΕΠ (περίπου το 1,8% του ΑΕΠ της Ε.Ε.-25).

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του ευρωπαϊκού κλάδου τροφίμων είναι ο δυϊσμός του, δηλαδή η δραστηριοποίηση σε αυτόν πλήθους πολύ μικρών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων, με ταυτόχρονη παρουσία πολυεθνικών κολοσσών.

Αντίστοιχη πάντως είναι και η εικόνα στην Ελλάδα, με πολυάριθμες επιχειρήσεις να λειτουργούν «δορυφορικά» σε μεγάλες βιομηχανίες, συνεισφέροντας στα διάφορα στάδια της αλυσίδας αξίας τους.

Η τρέχουσα κρίση δε επηρέασε πάντως σημαντικά τη βιομηχανία τροφίμων-ποτών τουλάχιστον κατά το 2008, παρά τη σημαντική συμβολή της στην ευρωπαϊκή και εγχώρια πραγματική οικονομία. Καταγράφεται όμως ραγδαία επιδείνωση του επιχειρηματικού κλίματος στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, που επηρεάζει, όπως είναι φυσικό, και τις βιομηχανίες τροφίμων – ποτών, ωστόσο, οι εκτιμήσεις – προβλέψεις των επιχειρήσεων του κλάδου είναι λιγότερο απαισιόδοξες σε σύγκριση με τους υπόλοιπους κλάδους της μεταποίησης.

Ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι οι μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής και το ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού του κλάδου, αν και μειώθηκαν το 2008, παραμένουν σε υψηλό επίπεδο, στους 4,2 μήνες και 74,6% αντίστοιχα, όσο περίπου ήταν και το 2006. Έτσι η υποχώρηση της πραγματικής παραγωγικής διαδικασίας είναι ήπια και οι δυσμενείς προβλέψεις έχουν ενδεχομένως επηρεαστεί και από το γενικότερο κλίμα απαισιοδοξίας.

Από την άλλη πλευρά όμως, από τις εξαμηνιαίες έρευνες επενδύσεων στη Βιομηχανία που διεξάγει το IOBE προκύπτει ότι οι επενδύσεις του κλάδου τροφίμων-ποτών μειώθηκαν σημαντικά το 2008 (-23%), εκτίμηση που έχει επηρεαστεί σαφώς από το απαισιόδοξο κλίμα και την αναμενόμενη επιβράδυνση της ζήτησης. Για το 2009 οι πρώτες προβλέψεις είναι επίσης αρνητικές, αλλά ηπιότερες, καθώς προβλέπεται μείωση κατά 3,3% σε σχέση με το 2008.

Σε ότι αφορά την απασχόληση στον κλάδο, το 2008 καταγράφεται κάμψη άνω του 5% μετά από μια τριετία όμως σημαντικής ανόδου κατά 4% ετησίως Πάντως και σε αυτή την περίπτωση οι προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης το 2009, όπως

διατυπώνονται από τις επιχειρήσεις της βιομηχανίας τροφίμων – ποτών, είναι ηπιότερες σε σχέση με το σύνολο της βιομηχανίας.

Σε όρους τιμών το 2008 καταγράφεται σημαντική αύξηση των τιμών στη βιομηχανία τροφίμων, της τάξης του 6,9%, επίδοση όμως αισθητά χαμηλότερη της αύξησης των τιμών, κατά 11,4%, που καταγράφεται στο σύνολο της εγχώριας μεταποίησης. Η σημαντική αύξηση των τιμών το 2008 οφείλεται και σε εξωγενείς παράγοντες, κυρίως στην έντονη αύξηση των τιμών των πρώτων υλών και την ταυτόχρονη, εκρηκτικά ανοδική πορεία της τιμής του πετρελαίου. Ήδη πάντως, από τον Οκτώβριο του 2008 η εικόνα έχει αρχίσει να αντιστρέφεται, καθώς, η ισχύς των παραγόντων που δημιουργούσαν πληθωριστική πίεση έχει αρχίσει να εξασθενεί έντονα.

Σε κάθε περίπτωση πάντως η εγχώρια βιομηχανία τροφίμων-ποτών αντιμετωπίζει πλήθος προκλήσεων, καθώς δέχεται σημαντικές πιέσεις από τον παγκόσμιο ανταγωνισμό, αλλά και από τις εξελίξεις της εποχής. Το καταναλωτικό πρότυπο μεταβάλλεται, επηρεάζοντας τη ζήτηση για συγκεκριμένα είδη τροφίμων και ποτών, οι τεχνολογικές εξελίξεις που επηρεάζουν τις διαδικασίες παραγωγής και διάθεσης των προϊόντων είναι ταχύτερες και η ανάγκη για καινοτομία όχι μόνο από τις μεγάλες επιχειρήσεις ενισχύεται.

Η βιομηχανία τροφίμων – ποτών πρέπει να αντιδρά εγκαίρως ώστε να προχωρά σε αναδιοργάνωση της παραγωγής και του τρόπου διάθεσης των προϊόντων της και κυρίως να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητά της στο διεθνές περιβάλλον. Η παραγωγή υψηλής ποιότητας προϊόντων, που προσελκύουν το ενδιαφέρον της παγκόσμιας αγοράς πρέπει να αποτελέσει βασικό άξονα στρατηγικής των ελληνικών επιχειρήσεων τροφίμων – ποτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΚΛΑΔΟΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ- ΠΟΤΩΝ

1.1 Η Θέση του Κλάδου Τροφίμων - Ποτών στην Ελληνική Βιομηχανία

Η βιομηχανία τροφίμων-ποτών αποτελεί έναν από τους κινητήριους μοχλούς της ελληνικής μεταποίησης. Η συμβολή του κλάδου στα βασικά μεγέθη της μεταποίησης, όπως η προστιθέμενη αξία, ο αριθμός επιχειρήσεων και η απασχόληση είναι η υψηλότερη ανάμεσα σε όλους τους μεταποιητικούς κλάδους, ενώ σε όρους πωλήσεων, ο κλάδος τροφίμων-ποτών έρχεται μόλις δεύτερος, μετά τα διυλιστήρια (παράγωγα πετρελαίου και άνθρακα) όπως δείχνει και ο Πίνακας. Σύμφωνα με την ετήσια έκδοση του ΣΕΒ15 για τις ελληνικές επιχειρήσεις, το 2006 ο συγκεκριμένος κλάδος πραγματοποίησε πωλήσεις αξίας €11,3 δισ., συνεισφέροντας κατά 21,8% στις συνολικές πωλήσεις της μεταποίησης, ακολουθώντας κατά πόδας τον πρώτο σε κατάταξη κλάδο, τα παράγωγα πετρελαίου και άνθρακα (συμβολή 22,5%).

Πίνακας 1.1

Η Ελληνική βιομηχανία τροφίμων – ποτών (2006)

	Ποσοστιαία Συμμετοχή
Κύκλος Εργασιών	
Τρόφιμα-Ποτά (15)	21,8%
Παράγωγα Πετρελαίου και Άνθρακα (23)	22,5%
Βασική Μεταλλουργία (27)	8,8%
Μη Μεταλλικά Ορυκτά (26)	7,7%
Προστιθέμενη Αξία	
Τρόφιμα-Ποτά (15)	25,2%
Παράγωγα Πετρελαίου και Άνθρακα (23)	8,5%
Βασική Μεταλλουργία (27)	7,9%
Χημικά (24)	7,9%
Αριθμός Επιχειρήσεων	
Τρόφιμα-Ποτά (15)	24,6%
Μη Μεταλλικά Ορυκτά (26)	9,9%
Τελικά Προϊόντα Μετάλλου (28)	9,6%
Είδη Ένδυσης και Γουναρικά (18)	3,5%
Αριθμός Απασχολουμένων	
Τρόφιμα-Ποτά (15)	22,2%
Μη Μεταλλικά Ορυκτά (26)	5,4%
Χημικά (24)	5,2%
Κλωστοϋφαντουργικές Ύλες (17)	3,1%

* Σε παρένθεση οι κωδικοί των κλάδων βάσει ΣΤΑΚΟΔ-03
 Πηγή: ΣΕΒ, Η Ελληνική Επιχείρηση το 2007

Όμοια, ο κλάδος ευθύνεται για το 25,2% της συνολικής προστιθέμενης αξίας στη μεταποίηση, ενώ απασχολεί το 22,2% (124,4 χιλ. άτομα) του συνόλου των απασχολουμένων σε αυτήν. Συνεπώς, ο κλάδος διατηρεί την κυρίαρχη θέση του στην ελληνική μεταποίηση και προσεγγίζει αρκετά πλέον και σε όρους κύκλου

εργασιών τα διυλιστήρια, τον κλάδο δηλαδή με τις υψηλότερες πωλήσεις στην ελληνική μεταποίηση.

Η μεταποίηση αποτελεί σταθερά το σημαντικότερο τμήμα του δευτερογενούς τομέα της ελληνικής οικονομίας καθώς συνεισφέρει το 10,3% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας παραγωγής του συνόλου. Τη διετία 2006-2007 η αύξηση της παραγωγής ήταν της τάξης του 1,2-1,3%, ωστόσο το 2008 χαρακτηρίστηκε από σημαντική μείωση της τάξης του 2,4% (δεκάμηνο 2008), καθώς έχουν αρχίσει να αποτυπώνονται οι ενδείξεις της επιβράδυνσης και οι συνέπειες της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που διοχετεύονται σταδιακά και στην ελληνική βιομηχανία.

Γενικά μπορεί να σημειωθεί ότι η ελληνική μεταποίηση συγκρινόμενη με την ευρωπαϊκή, συνεχίζει να υστερεί στα περισσότερα βασικά μεγέθη. Σταδιακά, όμως ενσωματώνεται και συμπορεύεται με αυτήν, γεγονός που σημαίνει αφενός ότι επηρεάζεται από τους ίδιους παράγοντες (θετικά ή αρνητικά), αφετέρου ότι πρέπει να σταθεί ανταγωνιστικά στο διεθνές περιβάλλον.

Σε αυτό το πλαίσιο, η βιομηχανία τροφίμων-ποτών αποτελεί σταθερά τον κυριότερο κινητήριο μοχλό της ελληνικής μεταποίησης, ενώ συνεισφέρει το 2,8% στο σύνολο της οικονομίας. Η συμβολή του κλάδου στα βασικά μεγέθη της μεταποίησης είναι η υψηλότερη στη μεταποίηση, καθώς παράγει το 25,2% της συνολικής προστιθέμενης αξίας, ενώ απασχολεί το 22,2% (124,4 χιλ. άτομα) των απασχολούμενων σε αυτή.

Η βιομηχανική παραγωγή του εγχώριου κλάδου τροφίμων-ποτών ακολουθεί γενικά τις τάσεις του αντίστοιχου ευρωπαϊκού κλάδου, ωστόσο από το 2003 και μετά παρουσιάζει χαμηλότερη επίδοση. Από την άλλη πλευρά όμως το 2008 (δεκάμηνο), η παραγωγή της βιομηχανίας τροφίμων-ποτών καταγράφει άνοδο περί του 2%, σε σύγκριση με το 2007, όταν το σύνολο της εγχώριας μεταποίησης καταγράφει πτώση 2,1% και ο ευρωπαϊκός κλάδος οριακή πτώση. Επομένως σε ένα περιβάλλον

μείωσης της βιομηχανικής παραγωγής το 2008, η βιομηχανία των τροφίμων - ποτών δείχνει να ανθίσταται και όχι μόνο να διευρύνει το προϊόν, αλλά και κατά ένα ποσοστό (2%) που μπορεί να θεωρηθεί ως ιδιαίτερα σημαντικό υπό τις υπάρχουσες συνθήκες.

Επιδεινώθηκε το επιχειρηματικό κλίμα το 2008, λιγότερο όμως απαισιόδοξες οι προβλέψεις των βιομηχανιών τροφίμων – ποτών. Σαφώς το επιχειρηματικό περιβάλλον το 2008 ήταν εξαιρετικά δυσμενές όπως άλλωστε σε ολόκληρη την Ευρώπη. Το οικονομικό κλίμα επιδεινώθηκε ραγδαία σύμφωνα με τα αποτελέσματα των Ερευνών οικονομικής Συγκυρίας του IOBE, με τις επιχειρηματικές προσδοκίες να είναι οι πιο απαισιόδοξες εδώ και μια 15ετία. Όμως διαπιστώνεται ότι σχεδόν στους περισσότερους δείκτες οι εκτιμήσεις / προβλέψεις της βιομηχανίας τροφίμων - ποτών επιδεινώνονται μεν αλλά πάντα ηπιότερα του συνόλου της ελληνικής Βιομηχανίας. Έτσι κατά το 2008, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών έφτασε τον Δεκέμβριο του 2008 στη χαμηλότερη επίδοσή του την τελευταία δεκαετία. Οι εκτιμήσεις για την πορεία της ζήτησης είναι δυσμενείς, όπως και οι προβλέψεις για το πρώτο τρίμηνο του 2009, ενώ παραγωγή, πωλήσεις, αλλά και εξαγωγές αναμένεται να υποχωρήσουν, καθώς οι επιχειρήσεις προεξοφλούν την αρνητική πορεία της ζήτησης. Σε κάθε περίπτωση πάντως οι επιχειρήσεις του κλάδου διατυπώνουν λιγότερο απαισιόδοξες εκτιμήσεις / προβλέψεις σε σύγκριση με τους υπόλοιπους κλάδους της βιομηχανίας.

Άλλωστε οι μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής και το ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού, μπορεί να μειώθηκαν το 2008, ωστόσο παραμένουν σε υψηλό επίπεδο (4,2 μήνες και 74,6% αντίστοιχα), όσο περίπου και το 2006. Συνεπώς η υποχώρηση της «πραγματικής» παραγωγικής διαδικασίας είναι μάλλον ήπια και δεν συνάδει με την κάθετη επιδείνωση όλων των εκτιμήσεων / προβλέψεων, υποδηλώνοντας ότι οι τελευταίες ενδεχομένως επηρεάζονται από το γενικότερο κλίμα απαισιοδοξίας και από εξωγενείς, αστάθμητους παράγοντες. Η πραγματική

δηλαδή δραστηριότητα των επιχειρήσεων δεν έχει πληγεί στο βαθμό που οι εξαιρετικά δυσμενείς εκτιμήσεις υποδηλώνουν, άρα ως ένα βαθμό, μέρος της διογκούμενης απαισιοδοξίας θα πρέπει να αποδοθεί και σε «ψυχολογικές» και όχι πραγματικές παραμέτρους της αγοράς.

Από τις εξαμηνιαίες έρευνες επενδύσεων στη Βιομηχανία που διεξάγει το IOBE προκύπτει ότι οι επενδύσεις του κλάδου τροφίμων-ποτών μειώθηκαν το 2007 κατά 10,3% έναντι του προηγούμενου έτους. Η μείωση ήταν ακόμα εντονότερη το 2008 (-23%), εκτίμηση που έχει επηρεαστεί σαφώς από το απαισιόδοξο κλίμα και την αναμενόμενη επιβράδυνση της ζήτησης. Ακριβέστερη πάντως εικόνα για την πορεία των επενδύσεων το 2008 θα αποδοθεί στην πρώτη έρευνα του 2009 (Μάρτιος-Απρίλιος 2009), όταν οι επιχειρήσεις θα έχουν απολογιστικά λογιστικά και ταμειακά στοιχεία για την πορεία των δαπανών τους το 2008. Σε ότι αφορά το 2009 οι πρώτες προβλέψεις είναι επίσης αρνητικές, αλλά μάλλον ηπιότερες, καθώς προβλέπεται μείωση κατά 3,3% σε σχέση με το 2008.

Σε όρους κατεύθυνσης, οριακές μόνο αλλαγές φαίνεται να πραγματοποιούνται στο επενδυτικό μίγμα την περίοδο 2005-2008, ενώ για το 2009 φαίνεται να αλλάζει αρκετά ο επενδυτικός προσανατολισμός. Έτσι, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επενδυτικών δαπανών κατευθυνόταν μέχρι και το 2008 στην αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας για ήδη παραγόμενα προϊόντα, για το 2009, τη μερίδα του λέοντος φαίνεται να απορροφά η αντικατάσταση υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού. Η μετατόπιση αυτή δεν προκύπτει όμως από την ενίσχυση των επενδύσεων σε αυτή την κατηγορία, καθώς αυτή σχεδόν σταθερά απορροφά το 1/5 περίπου των επενδυτικών δαπανών. Αντίθετα, η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα των ηπιότερων επενδύσεων στην κατεύθυνση που ήταν μέχρι το 2008 κυρίαρχη (αύξηση δυναμικότητας στα ήδη παραγόμενα προϊόντα), ενώ διαπιστώνεται σημαντική ενίσχυση των δαπανών που κατευθύνονται σε άλλους σκοπούς (προστασία περιβάλλοντος, ασφάλεια, κτλ).

Ως προς τους παράγοντες που επηρεάζουν την επενδυτική δραστηριότητα, προκύπτει ότι η προσδοκώμενη ζήτηση για τα παραγόμενα προϊόντα και οι τεχνολογικές εξελίξεις αποτελούν σταθερά τους κύριους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά τις επενδυτικές αποφάσεις των επιχειρήσεων. Ωστόσο, ο θετικός τους ρόλος φαίνεται να εξασθενεί σταδιακά, όπως άλλωστε και όλων των παραγόντων που εξετάζονται. Ενώ μάλιστα όλοι οι εξεταζόμενοι παράγοντες είχαν θετική επίδραση το 2007, από το 2008 υπάρχουν παράγοντες που επηρεάζουν πλέον αρνητικά την επενδυτική απόφαση. Η πλέον εύγλωττη μεταβολή σχετίζεται με τη διαθεσιμότητα και το κόστος κεφαλαίων, η θετική σημασία της οποίας εξανεμίζεται το 2009 και είναι ενδεικτική της πιστωτικής στενότητας στην οποία έχει εισέλθει η ελληνική και διεθνής οικονομία. Αρνητικά στην προώθηση των επενδύσεων δρα η φορολογία των κερδών, η οικονομική πολιτική στο σύνολό της και άλλοι παράγοντες που σχετίζονται και με τις συνθήκες σε επιμέρους υποκλάδους της βιομηχανίας. Συνεπώς, η εκτιμώμενη μείωση των επενδύσεων τη διετία 2008-2009 φαίνεται να ερμηνεύεται από την επιδείνωση όλων των παραγόντων που συνήθως επηρεάζουν τις σχετικές αποφάσεις.

Σημαντική άνοδος των τιμών παραγωγού το 2008 στη βιομηχανία τροφίμων - ποτών ηπιότερη όμως του συνόλου της μεταποίησης (6,9% έναντι 11/4%): επιβράδυνσης στα τέλη του 2008.

Κατά την περίοδο 1995-2006 οι τιμές παραγωγού του κλάδου τροφίμων-ποτών αυξάνονται κατά μέσο όρο περίπου όσο αυξάνονται και αυτές του συνόλου της μεταποίησης (περί το 4,0%). Γενικά όμως από το 2005 και μετά οι τιμές τροφίμων-ποτών αυξάνονται βραδύτερα από το σύνολο της μεταποίησης, ενώ το 2007 μειώθηκαν κατά 0,5%, όταν το σύνολο της μεταποίησης αυξήθηκαν κατά 3,3%. Το 2008, όταν και σημειώθηκε έντονη αύξηση των τιμών των πρώτων υλών των τροφίμων διεθνώς και ταυτόχρονα εκρηκτικά ανοδική πορεία της τιμής του

πετρελαίου, οι τιμές παραγωγού στη βιομηχανία τροφίμων αυξάνονται και πάλι με μικρότερο ρυθμό από ότι στο σύνολο της βιομηχανίας (6,9% έναντι 11,4%). Η άνοδος δηλαδή του κόστους παραγωγής λόγω εξωγενών παραγόντων έχει επηρεάσει σε μικρότερο βαθμό τον κλάδο των τροφίμων σε σχέση με άλλους κλάδους της βιομηχανίας. Άρα, ο συγκεκριμένος κλάδος έχει κατορθώσει να απορροφήσει την άνοδο του κόστους επιτυχέστερα σε σχέση με τους υπόλοιπους. Ήδη πάντως από τον Οκτώβριο του 2008 η εικόνα έχει αρχίσει να αντιστρέφεται, καθώς, η ισχύς των παραγόντων που δημιουργούσαν πληθωριστική πίεση έχει αρχίσει να εξασθενεί έντονα.

Σε επίπεδων προϊόντων τη μεγαλύτερη ποσοστιαία άνοδο το 2008 εμφανίζουν οι τιμές στα «προϊόντα μύλων» (+27,2%) που συνεχίζουν για δεύτερη χρονιά να ενισχύονται με ρυθμούς άνω του 20%. Το ίδιο συμβαίνει και με τις «παρασκευασμένες ζωοτροφές» όμως και οι δύο υποκλάδοι δεν έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην διαμόρφωση του Δείκτη Τιμών παραγωγού (6,8% μαζί). Η άνοδος του συνολικού δείκτη φαίνεται να προέρχεται περισσότερο από τα «αρτοποιήματα, σνακ, ζαχαρώδη, ζυμαρικά», τα «ποτά», αλλά και τα «παρασκευασμένα φρούτα και λαχανικά», οι τιμές στα οποία αυξάνονται με ρυθμό άνω του 5,4% και συμβάλλουν σχεδόν στο 40% της μεταβολής του συνολικού δείκτη.

Εξάλλου και λαμβάνοντας υπόψη ότι το κόστος παραγωγής στη βιομηχανία τροφίμων-ποτών εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από τις τιμές εισροών από την αγροτική και ζωική παραγωγή, διαπιστώνεται ότι την περίοδο 2000-2008 η αύξηση των τιμών της πρωτογενούς παραγωγής ήταν ταχύτερη από εκείνη των τιμών παραγωγού του κλάδου τροφίμων-ποτών. Ελαφρά ταχύτερα κινήθηκαν οι τιμές των τροφίμων-ποτών και το 2006 (6,4% έναντι 5,8% στα γεωργικά προϊόντα), ενώ από τον Ιούλιο του 2007 οι τιμές στα τελευταία αρχίζουν μια εκρηκτικά ανοδική πορεία. Στα τέλη του 2007 - αρχές του 2008, οι τιμές στα γεωργικά προϊόντα αυξάνονταν

σχεδόν κατά 15%, πριν αρχίσουν να επιβραδύνονται, τάση όμως που ήδη «παρακολουθεί» η βιομηχανία τροφίμων. Συνεπώς, διατηρείται και το 2008 η βραδύτερη άνοδος των τιμών στη βιομηχανία τροφίμων-ποτών σε σχέση με τις τιμές των γεωργικών προϊόντων, γεγονός που αποτελεί ισχυρή ένδειξη ότι μέρος της μεταβολής των τιμών των γεωργικών προϊόντων απορροφάται τελικά από τη βιομηχανία και δε μετακυλύετε στους καταναλωτές,

Στην άλλη πλευρά της αλυσίδας, στη λιανική αγορά, το 2007 οι τιμές παραγωγού της βιομηχανίας τροφίμων-ποτών ενώ υποχωρούν κατά σχεδόν 3%, ο Δείκτης τιμών Διατροφής (ΔΤΔ) αυξάνεται με ρυθμό 3,3%, Το 2008, η τάση αυτή αντιστρέφεται, καθώς οι τιμές παραγωγού αυξάνονται με 6,9%, ενώ ο ΔΤΔ με 5,5%. Ήδη όμως προς τα τέλη του 2008 και οι δύο δείκτες οδηγούνται σε αποκλιμάκωση.

1.2 Η αγορά του κλάδου των ποτών

1.2.1 Ο υποκλάδος των αλκοολούχων ποτών

Στασιμότητα παρουσιάζει η αγορά των αλκοολούχων ποτών στην Ελλάδα, σύμφωνα με τη νεότερη έκδοση κλαδικής μελέτης η οποία κυκλοφόρησε από τη Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών της ICAP. Η εν λόγω μελέτη πραγματεύεται τον κλάδο των αλκοολούχων ποτών, την πορεία του και τις προοπτικές εξέλιξής του.

Ο κλάδος των αλκοολούχων ποτών γνώρισε ιδιαίτερη ανάπτυξη στα μέσα της δεκαετίας του '80, όταν οι Έλληνες καταναλωτές, ακολουθώντας τα ευρωπαϊκά πρότυπα, άρχισαν να υποκαθιστούν σταδιακά τα εγχωρίως παραγόμενα προϊόντα

με άλλα εισαγόμενα αλκοολούχα ποτά. Κάτω από συνθήκες έντονου ανταγωνισμού σε διεθνές επίπεδο, αρκετές ελληνικές παραγωγικές και εισαγωγικές εταιρείες περιήλθαν μέσω εξαγορών και συγχωνεύσεων, στον έλεγχο οίκων του εξωτερικού.

Η ζήτηση των αλκοολούχων ποτών επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τις καταναλωτικές συνήθειες, οι οποίες τα τελευταία χρόνια στρέφονται προς έναν πιο υγιεινό τρόπο διατροφής και διαβίωσης, γεγονός που ευνοεί τη ζήτηση μη αλκοολούχων ποτών και ποτών χαμηλού αλκοολικού βαθμού. Η τιμή πώλησης των αλκοολούχων ποτών, σε συνδυασμό με το διαθέσιμο εισόδημα των καταναλωτών, αποτελούν επίσης σημαντικούς παράγοντες που επιδρούν στη ζήτηση. Η ειδική φορολογία στην οποία υποβάλλονται τα αλκοολούχα επιδρά στη διαμόρφωση της τελικής τους τιμής και ενισχύει την υποκατάστασή τους από άλλα ποτά χαμηλότερης περιεκτικότητας σε αλκοόλ και κατ' επέκταση και χαμηλότερης τιμής. Επίσης, η ζήτηση των εξεταζόμενων προϊόντων επηρεάζεται και από κοινωνικούς παράγοντες, καθώς επίσης και από δημογραφικούς παράγοντες όπως λ.χ. το επίπεδο του πληθυσμού που βρίσκεται σε ηλικία κατάλληλη για κατανάλωση αλκοόλ.

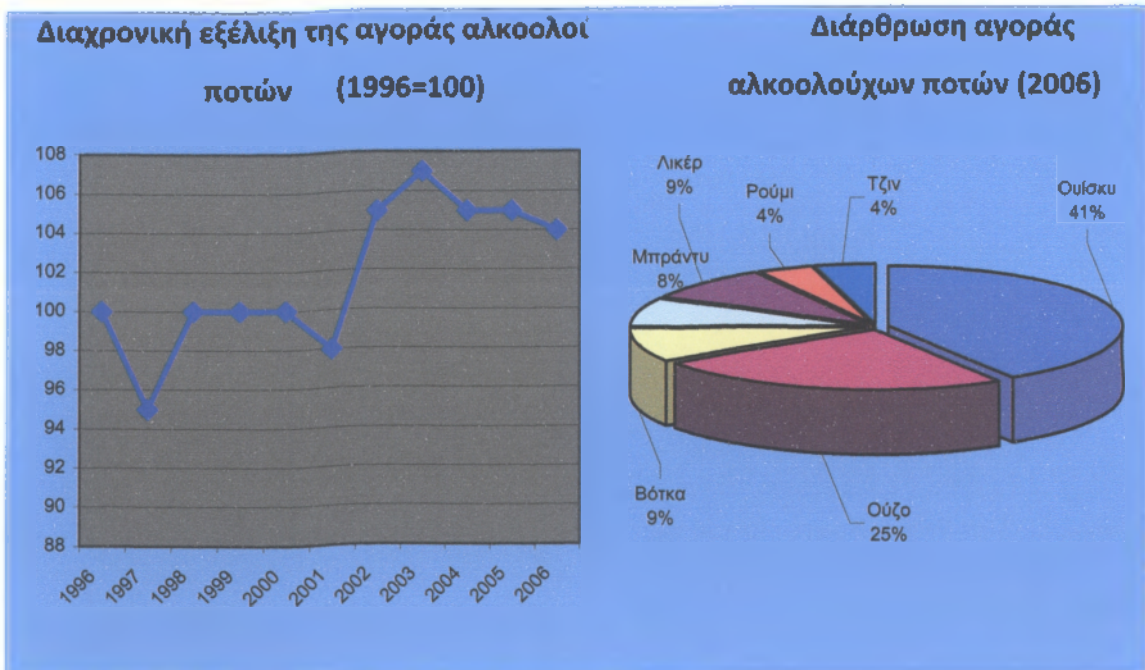
Αναφορικά με τον τομέα της προσφοράς, σημειώνεται ότι η εγχώρια παραγωγή αλκοολούχων ποτών αφορά κυρίως το ούζο, τα λικέρ και το μπράντυ και πραγματοποιείται από ένα σχετικά μικρό αριθμό επιχειρήσεων. Οι μεγάλες παραγωγικές επιχειρήσεις παρουσιάζονται αρκετά διαφοροποιημένες σε σχέση με τις μικρότερου μεγέθους, ως προς τον τρόπο οργάνωσης της παραγωγικής διαδικασίας και το δίκτυο διανομής τους. Οι μικρές παραγωγικές μονάδες έχουν κυρίως βιοτεχνικό χαρακτήρα και το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής τους αφορά το ούζο.

Σχεδόν στο σύνολό τους, οι μεγάλες παραγωγικές μονάδες διαθέτουν εκτεταμένο δίκτυο διανομής των προϊόντων τους, που καλύπτει τη «ζεστή» και «κρύα» αγορά, ενώ οι εξαγωγές τους αφορούν κυρίως το ούζο.

Ο εισαγωγικός τομέας ελέγχεται από λίγες μεγάλες επιχειρήσεις, που είναι θυγατρικές πολυεθνικών εταιρειών. Διαθέτουν πανελλαδικά δίκτυα διανομής, μέσω των οποίων διοχετεύουν στην αγορά τα προϊόντα τους, καθώς και τα προϊόντα άλλων επιχειρήσεων του κλάδου. Το μεγαλύτερο δε μέρος των εισαγωγών προέρχεται από χώρες της Ε.Ε.

Η συνολική εγχώρια αγορά αλκοολούχων ποτών παρουσίασε αυξομειώσεις κατά τη διάρκεια της περιόδου 1992-2006. Το μεγαλύτερο μέρος της εγχώριας αγοράς καλύπτεται από εισαγόμενα προϊόντα, ενώ η εγχώρια παραγωγή συνίσταται κυρίως σε ούζο, τσίπουρο, μπράντι και λικέρ. Στο σύνολο της αγοράς, το ουίσκι καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος καταλαμβάνοντας ποσοστό περίπου 41% το 2006, ενώ ακολουθεί το ούζο με μερίδιο της τάξης του 25%. Στην τρίτη θέση με αρκετά μικρότερη ζήτηση βρίσκονται τα λικέρ και η βότκα με ποσοστό συμμετοχής 9% για το καθένα και ακολουθούν τα μπράντι με μερίδιο 8%. Τη μικρότερη ζήτηση συγκεντρώνουν το τζιν και το ρούμι.

Διάγραμμα 1.1

Πηγή: Εκτιμήσεις αγοράς, ICAP

Στα πλαίσια της μελέτης έγινε εκτεταμένη χρηματοοικονομική ανάλυση των επιχειρήσεων του κλάδου βάσει επιλεγμένων αριθμοδεικτών. Επίσης, συνετάχθη ομαδοποιημένος ισολογισμός βάσει αντιπροσωπευτικού δείγματος 22 παραγωγικών και οκτώ εισαγωγικών επιχειρήσεων, για τις χρήσεις 2005 και 2006. Όπως προέκυψε από την εν λόγω ανάλυση, το σύνολο του ενεργητικού των παραγωγικών εταιρειών αυξήθηκε κατά 3% το 2006, σε αντίθεση με τις πωλήσεις που εμφανίζονται μειωμένες κατά περίπου 5%. Τα κέρδη προ φόρου εμφάνισαν αύξηση της τάξης του 17% την ίδια περίοδο κυρίως λόγω της μείωσης των μη λειτουργικών εξόδων. Επίσης, αύξηση εμφάνισε ο δείκτης αποδοτικότητας ιδίου κεφαλαίου σε αντίθεση με το περιθώριο μικτού κέρδους το οποίο δεν παρουσίασε αξιόλογη μεταβολή. Η σχέση των ξένων προς ίδια κεφάλαια κρίνεται ως χαμηλή για τις παραγωγικές επιχειρήσεις του κλάδου. Σχετικά με τις εισαγωγικές εταιρείες, το σύνολο του ενεργητικού αυξήθηκε περίπου κατά 17% το 2006, ενώ οι πωλήσεις εμφανίζονται αυξημένες κατά περίπου 4%. Τα κέρδη προ φόρου εμφάνισαν μείωση της τάξης του 14% την ίδια περίοδο, γεγονός που οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στην αύξηση των λοιπών λειτουργικών εξόδων αλλά και των χρηματοοικονομικών δαπανών. Τέλος, μείωση εμφάνισε ο δείκτης αποδοτικότητας ιδίου κεφαλαίου σε αντίθεση με το περιθώριο μικτού κέρδους το οποίο δεν παρουσίασε αξιόλογη μεταβολή. Η σχέση των ξένων προς ίδια κεφάλαια υποδηλώνει μεγαλύτερη εξάρτηση σε σχέση με τις παραγωγικές επιχειρήσεις του κλάδου.

Σύμφωνα με τις ισχύουσες συνθήκες και τάσεις, η συνολική εγχώρια αγορά των αλκοολούχων ποτών δεν αναμένεται να εμφανίσει αξιόλογες μεταβολές τη διετία 2007-2008, παράγοντες δε της αγοράς αναμένουν τη σταθεροποίησή της στα επίπεδα του 2006. Ειδικότερα, τα λευκά ποτά (τζιν, βότκα και τεκίλα) εκτιμάται ότι θα συνεχίσουν να κινούνται ανοδικά, ενώ ανοδικά θα εξακολουθήσει να κινείται και η κατηγορία των malts και premium ούισκι σε βάρος των στάνταρτ. Οριακή πτώση αναμένεται να παρουσιάσει η κατηγορία των μπράντυ, ενώ μεγαλύτερη εκτιμάται ότι θα είναι η πτώση για τα λικέρ. Στασιμότητα αναμένεται επίσης για το ούζο και το

ρούμι, το δε τσίπουρο αναδεικνύεται ως ο δυναμικός ανταγωνιστής του ούζου, καθώς εμφανίζει συνεχή ανοδική πορεία τα τελευταία χρόνια.

1.2.2 Ο υποκλάδος των εμφιαλωμένων νερών

Η στροφή των καταναλωτών σε έναν πιο υγιεινό τρόπο διατροφής σε συνδυασμό με το σύγχρονο τρόπο ζωής, ο οποίος επιβάλλει πολλές φορές την παραμονή εκτός οικίας για αρκετές ώρες στα μέλη των σύγχρονων νοικοκυριών, ευνοεί την κατανάλωση εμφιαλωμένου νερού και μάλιστα με αυξανόμενη συχνότητα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ο κλάδος των εμφιαλωμένων νερών να παρουσιάζει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης τα τελευταία έτη, όπως προκύπτει από σχετική κλαδική μελέτη η οποία εκπονήθηκε από τη Διεύθυνση Μελετών Οικονομικού Περιβάλλοντος της ICAP ΑΕ.

Η πορεία του συγκεκριμένου κλάδου εξαρτάται επίσης σε μεγάλο βαθμό από τις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν, ιδιαίτερα μεταξύ των μηνών Απριλίου και Οκτωβρίου κάθε έτους, κατά τη διάρκεια των οποίων πραγματοποιούνται οι υψηλότερες πωλήσεις εμφιαλωμένων νερών, καθώς και από την εξέλιξη της τουριστικής κίνησης. Επιπλέον, η ανεπάρκεια ή οι αμφιβολίες για την ποιότητα του νερού του δικτύου ύδρευσης σε ορισμένες περιοχές της χώρας, ευνοούν τη ζήτηση των εμφιαλωμένων νερών. Παράλληλα, η ζήτηση των συγκεκριμένων προϊόντων εμφανίζει ελαστικότητα ως προς την τιμή, η οποία και αποτελεί κυρίαρχο πεδίο ανταγωνισμού μεταξύ των εταιρειών.

Το συνολικό μέγεθος της εγχώριας αγοράς εμφιαλωμένων νερών ακολούθησε ανοδική πορεία την περίοδο 1996-2005, με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης της τάξης του 10% (βάσει ποσότητας). Το 2005 η αγορά αυξήθηκε κατά 8,9% σε σχέση με το

2004. Το μεγαλύτερο μερίδιο (70,6%) στην κατανάλωση εμφιαλωμένων νερών το 2005 κατέλαβε η κατηγορία των φυσικών μεταλλικών νερών και ακολούθησαν με μικρότερα μερίδια οι υπόλοιπες κατηγορίες (επιτραπέζιο νερό: 24,9% και ανθρακούχο νερό: 4,5%).

Ο κλάδος χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό συγκέντρωσης, καθώς ελέγχεται από λίγες επιχειρήσεις, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία έντονου ανταγωνισμού στην αγορά. Οι επιχειρήσεις του κλάδου, θέλοντας να διατηρήσουν και να ενισχύσουν τη θέση τους στην αγορά προβαίνουν σε διάφορες ανανεώσεις στη μορφή και εμφάνιση της συσκευασίας των προϊόντων τους, με στόχο την τόνωση του ενδιαφέροντος των καταναλωτών. Παράλληλα, ιδιαίτερη ανάπτυξη παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια και η αγορά των ψυκτών εμφιαλωμένου νερού, η χρήση των οποίων διευρύνεται σε χώρους εργασίας και δημόσιους χώρους εν γένει. Η εν λόγω αγορά χαρακτηρίζεται ως αναπτυσσόμενη, με αποτέλεσμα ορισμένες εταιρείες του κλάδου να έχουν επεκτείνει τις δραστηριότητές τους στην εμφιάλωση νερού σε μεγάλες συσκευασίες pet, ενώ νεοϊδρυθείσες εταιρείες έχουν εξειδικευτεί στο συγκεκριμένο τομέα.

Η συνεχής άνοδος της τιμής του πετρελαίου δημιουργεί προβλήματα στις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των εμφιαλωμένων νερών, καθώς επηρεάζει τόσο τις τιμές των πρώτων υλών που χρησιμοποιούνται για φιάλες συσκευασίας των εμφιαλωμένων νερών, όσο και το κόστος της μεταφοράς των προϊόντων τους σε όλη την Ελλάδα. Η οποιαδήποτε επιβάρυνση του κόστους παραγωγής και (κατ' επέκταση) των τιμών των προϊόντων αποτελεί σημαντικό πρόβλημα στον κλάδο, ο οποίος χαρακτηρίζεται από έντονο ανταγωνισμό. Θέματα διαφοράς τιμών έχουν μεγάλη σημασία για τις εταιρείες του κλάδου, καθώς το νερό θεωρείται σε γενικές γραμμές ομοιογενές προϊόν, με αποτέλεσμα ο καταναλωτής να προσανατολίζεται κυρίως στην τιμή πώλησης του προϊόντος.

Η στροφή των καταναλωτών σε έναν πιο υγιεινό τρόπο διατροφής, όπως έχει προαναφερθεί, αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τον εξεταζόμενο κλάδο, δεδομένου ότι μετατοπίζει τη ζήτηση από τα αναψυκτικά, προς τα εμφιαλωμένα νερά, τους χυμούς και τα ισοτονικά-ενεργειακά ποτά, με αποτέλεσμα να ενισχύονται οι θετικές προοπτικές εξέλιξης για τον κλάδο των εμφιαλωμένων νερών. Η άνοδος της κατανάλωσης των εμφιαλωμένων νερών αναμένεται να συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια. Συγκεκριμένα, για τη διετία 2006-2007, αναμένεται αύξηση του μεγέθους της αγοράς με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης της τάξης του 6%-8% (σε ποσότητα), εφ' όσον βέβαια επικρατήσουν οι συνήθεις καιρικές συνθήκες τους θερινούς μήνες.

1.3 Χρηματοοικονομική Απεικόνιση της Βιομηχανίας Τροφίμων - ποτών¹

Η χρηματοοικονομική ανάλυση καλύπτει απογραφικά τα οικονομικά στοιχεία 1.534 επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε. της βιομηχανίας τροφίμων-ποτών που δημοσίευσαν ισολογισμό για το 2006, με αντίστοιχη παρουσίαση και των εξελίξεων στις χρήσεις 2004 και 2005. Σύμφωνα με αυτά τα αποτελέσματα, ο κύκλος εργασιών του κλάδου ξεπερνά τα €11 δισ., αυξανόμενος κατά 6,5% από το 2005. Τα μικτά κέρδη ενισχύονται κατά 12,1%, ανακάμπτοντας μετά από πτώση 2% του 2005. Ως αποτέλεσμα αυτών των τάσεων, τα καθαρά αποτελέσματα κινούνται ανοδικά στα €636,7 εκατ. Όσον αφορά στο σύνολο ενεργητικού, όλα τα επιμέρους στοιχεία παρουσιάζουν αύξηση (τα καθαρά πάγια 6,7%, τα αποθέματα 3,6%, οι απαιτήσεις 11,0% και τα διαθέσιμα κατά 33,2%). Οι μεταβολές αυτές οδήγησαν τελικά σε άνοδο του συνολικού ενεργητικού κατά 4,9%.

¹ Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών, Τμήμα Έρευνας Βιομηχανίας Τροφίμων – Ποτών, Ετήσια Έκθεση(2008)

Στα στοιχεία του παθητικού, τα ίδια κεφάλαια κινούνται ταχύτερα από τα ξένα, καθώς καταγράφουν άνοδο της τάξης του 7,6%, ενώ οι συνολικές υποχρεώσεις διογκώνονται κατά 5,6%. Γενικά πάντως τα κεφάλαια των βιομηχανικών επιχειρήσεων τροφίμων - ποτών κατανέμονται σχεδόν ισοβαρώς μεταξύ ιδίων και ξένων κεφαλαίων. Στην πλευρά των ξένων κεφαλαίων το 2006 αυξήθηκαν εντονότερα οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις (7,0%) σε σχέση με τις μακροπρόθεσμες (1,4%), εξέλιξη που περιορίσει τη συμμετοχή των τελευταίων στο 30% του συνόλου. Πάντως, γενικά η διάρθρωση των υποχρεώσεων στον κλάδο ομοιάζει με το σύνολο της μεταποίησης, ωστόσο στο σύνολο της μεταποίησης τα ίδια κεφάλαια δεν ξεπερνούν το 43-44% των συνολικών. Άρα ο κλάδος δεν έχει προσπορίσει όσα ξένα κεφάλαια έχει κατορθώσει να προσπορίσει η μεταποίηση συνολικά, ενδεχομένως λόγω της μεγάλης συμμετοχής μικρών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων στον κλάδο.

Από την ανάλυση επιλεγμένων αριθμοδεικτών προκύπτει οριακή μείωση της γενικής ρευστότητας το 2006, η οποία όμως παραμένει μεγαλύτερη της μονάδας, γεγονός που μεταφράζεται σε παρουσία μόνιμου κεφαλαίου κίνησης στις επιχειρήσεις του κλάδου. Η ειδική ρευστότητα, αν και διατηρείται περίπου σταθερή κατά την εξεταζόμενη τριετία, είναι χαμηλότερη της μονάδας, υπογραμμίζοντας την έλλειψη επαρκών ρευστοποιήσιμων στοιχείων ενεργητικού. Δεν μπορεί να θεωρηθεί όμως ότι η έκθεση των επιχειρήσεων σε κινδύνους κάλυψης βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων είναι μεγάλη, καθώς ο δείκτης δεν απέχει πολύ από τη μονάδα.

Επιπλέον, κατά την περίοδο 2004-2006, η μέση διάρκεια παραμονής των απαιτήσεων κινείται σταθερά στις 140 μέρες περίπου. Η μέση διάρκεια παραμονής των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων όμως, διευρύνεται σχεδόν κατά 26 μέρες το 2006. Ωστόσο, ο λόγος των δεικτών (μέση διάρκεια παραμονής υποχρεώσεων /

μέση διάρκεια παραμονής απαιτήσεων) είναι κατά μέσο όρο 1,83 την τελευταία τριετία, κάτι που σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις του κλάδου κατορθώνουν να εξοφλούν τους πιστωτές τους σε χρόνο σχεδόν διπλάσιο από εκείνον που απαιτείται για την είσπραξη των απαιτήσεών τους.

Ο δείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας του ενεργητικού μειώνεται οριακά στο 0,7, όπως και ο δείκτης των ιδίων κεφαλαίων. Φαίνεται επομένως να υπάρχουν περιθώρια εντατικότερης εκμεταλλεύσεως των περιουσιακών στοιχείων από τις επιχειρήσεις του κλάδου και βελτίωσης του τρόπου χρήσης και επένδυσης των ιδίων κεφαλαίων και των στοιχείων του ενεργητικού. Όσον αφορά στην κεφαλαιακή διάρθρωση της βιομηχανίας τροφίμων-ποτών, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένα ο λόγος των ξένων προς τα ίδια κεφάλαια κινείται γύρω από το επίπεδο της μονάδας, με αυξητικές τάσεις. Ειδικότερα, το 2006 η ταχύτερη άνοδος των δανειακών κεφαλαίων σε σχέση με τα ίδια κεφάλαια επέκτεινε τη δανειακή επιβάρυνση σε επίπεδο υψηλότερο της μονάδας (1,19). Ωστόσο, η δανειακή επιβάρυνση του κλάδου τροφίμων-ποτών είναι χαμηλότερη από το σύνολο της μεταποίησης, ενώ ο βαθμός παγιοποίησης ενισχύεται στο σε επίπεδα ανώτερα της μεταποίησης (55% έναντι 48%). Τέλος, ο κλάδος «δουλεύει» με μικτό περιθώριο κέρδους σχεδόν 36%, σημαντικά ανώτερο από το σύνολο της μεταποίησης (27%), ωστόσο το καθαρό περιθώριο κέρδους περιορίζεται το 2006 στο 4,5% (έναντι 5,2% το 2005), όσο περίπου και το σύνολο της μεταποίησης.

Σε επίπεδο μεγέθους - σε όρους απασχόλησης - διαπιστώνεται μία θετική σχέση του μεγέθους και των χρηματοοικονομικών επιδόσεων, με εξαίρεση ίσως την κατηγορία επιχειρήσεων που απασχολούν από 51-250 άτομα. Πιο συγκεκριμένα, καλή ήταν για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις η χρήση του 2006 - τηρούμενων των αναλογιών - με περιορισμό ζημιών και αύξηση πωλήσεων, αλλά περιορίζεται η ρευστότητα και ο κύκλος του χρήματος. Ωστόσο πρέπει να σημειωθεί ότι γενικά πρόκειται για μια αρκετά ευμετάβλητη ομάδα επιχειρήσεων. Ακόμα πιο ικανοποιητική ήταν η χρήση

του 2006 για τις μικρές επιχειρήσεις (11-50 ατόμων), καθώς ενισχύθηκε η κερδοφορία τους, παρόλο που η αποδοτικότητά τους υστερεί έναντι του συνόλου. Αντίθετα, η κατηγορία των μεσαίων επιχειρήσεων παρουσίασε προβλήματα το 2006, καθώς μειώθηκαν κατά 16% τα κέρδη, λόγω συσσώρευσης ζημιών σε σημαντικές επιχειρήσεις της κατηγορίας. Ουσιαστικά όμως πρόκειται για διόρθωση της μεγάλης ανόδου των καθαρών κερδών του 2005, καθώς σε επίπεδο αριθμοδεικτών η κατηγορία παρουσιάζει καλύτερες επιδόσεις από το σύνολο. Τέλος, οι μεγάλες επιχειρήσεις ανακάμπτουν από την πολύ κακή χρήση του 2005 και πλέον βελτιώνουν την κερδοφορία τους και τις επιδόσεις τους σε βασικούς δείκτες.

Η χρήση του 2007, όπως φαίνεται από τη δειγματοληπτική panel data ανάλυση δείγματος 880 επιχειρήσεων, φαίνεται να αποτελεί μία καλή χρονιά για τον κλάδο, καθώς καταγράφεται σημαντική άνοδος πωλήσεων και μικτών κερδών (σχεδόν 10%), ενώ η καλύτερη διαχείριση του κόστους οδηγεί σε άνοδο των καθαρών κερδών κατά 16%. Αντίστοιχα βελτιώνονται και οι περισσότεροι αριθμοδείκτες.

Για τη χρήση του 2008, από την ανάλυση των αποτελεσμάτων 26 εισηγμένων εταιριών τροφίμων-ποτών στο Χ.Α.Α., προκύπτει μία γενική επιδείνωση των αριθμοδεικτών του δείγματος, και ιδιαίτερα των περιθωρίου κέρδους, γεγονός που οφείλεται στην πτώση των καθαρών αποτελεσμάτων, παρά την άνοδο των πωλήσεων και του μικτού κέρδους. Η εξέλιξη αυτή προβληματίζει για την ικανότητα των επιχειρήσεων να διαχειριστούν το κόστος πωληθέντων. Από τα υπόλοιπα στοιχεία τα ίδια κεφάλαια αυξάνονται κατά 3,1%, αλλά με ρυθμό κατά πολύ βραδύτερο από αυτόν των συνολικών υποχρεώσεων (17,1%) Η σημαντική αυτή αύξηση των υποχρεώσεων οδηγεί σε οξεία άνοδο της δανειακής επιβάρυνσης κατά 28,2%. Πάντως θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι τάσεις αυτές είναι εντελώς ενδεικτικές και δεν είναι απαραίτητο ότι αντικατοπτρίζουν το σύνολο της αγοράς,

καθώς το δείγμα των εισηγμένων είναι πολύ μικρό σε σχέση με το σύνολο των επιχειρήσεων του κλάδου.

Τέλος, στα ποτά, το 2007 η παραγωγή φτάνει στο υψηλότερο σημείο της από το 2003, τόση η οποία συνεχίζεται μέχρι τουλάχιστον τον Σεπτέμβριο του 2008, Αυξητικό κινούνται οι τιμές παραγωγού το 2008, ηπιότερα όμως του συνόλου (5,6% έναντι 6,9%), ενώ τα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα για το 2006 είναι πολύ ευνοϊκά. Ο κύκλος εργασιών αυξάνεται κατά 5,4%, εξέλιξη που τροφοδοτεί σημαντικά τα μικτά και καθαρά κέρδη των επιχειρήσεων του κλάδου. Οι αριθμοδείκτες επιβεβαιώνουν αυτή τη θετική εικόνα, με τη δανειακή επιβάρυνση να είναι αρκετό χαμηλότερη σε σύγκριση με όλους τους υποκλάδους της βιομηχανίας τροφίμων-ποτών.

1.4 Εξωτερικό Εμπόριο της Βιομηχανίας Τροφίμων - Ποτών

Το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο της βιομηχανίας τροφίμων-ποτών συνεχίζει να διευρύνεται και το 2007, όπως συμβαίνει καθ' όλη την περίοδο των τελευταίων επτά ετών. Σωρευτικό την περίοδο 2000-2007, το έλλειμμα έχει σχεδόν διπλασιαστεί. Παρά την πρόσκαιρη βελτίωση του 2005 και του 2006, το 2007 υπήρξε ιδιαίτερα επιβαρυντικό για το ισοζύγιο του κλάδου, μιας και οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 10,7%, ενώ οι εξαγωγές μειώθηκαν κατά 2,5%. Έτσι η συμμετοχή των εισαγωγών τροφίμων στο σύνολο των εισαγωγών της χώρας φτάνει στο 8,5%, ενώ η συμβολή των εξαγωγών υποχωρεί σε επίπεδο οριακό πάνω από 14%, όταν είχε φτάσει και το 16% το 2001. Άλλο και στο πρώτο δεκάμηνο του 2008 σημειώνεται επιβράδυνση της εξαγωγικής δραστηριότητας, με τις εισαγωγές να συνεχίζουν να αυξάνονται ταχύτερα από τις εξαγωγές. Η μείωση των εισαγωγών και

των εξαγωγών περιορίζει τελικό το σχετικό εμπόριο, γεγονός το οποίο συνδέεται με την πρόσφατη χρηματοοικονομική κρίση.

Η Ε.Ε.-27 αποτελεί το βασικό εμπορικό εταίρο της ελληνικής βιομηχανίας τροφίμων-ποτών, καθώς είναι ο κύριος προμηθευτής εισαγόμενων προϊόντων, αλλά και ο κύριος αποδέκτης των ελληνικών εξαγωγών. Το 2007, οι εισαγωγές τροφίμων και ποτών από χώρες-μέλη της Ε.Ε. αντιστοιχούν σε 87,4% των συνολικών εισαγωγών τροφίμων - ποτών (85,6% το 2006), ενώ οι εξαγωγές με προορισμό την Ε.Ε.-27 διατηρούνται στο 67%. Από την άλλη πλευρά, το ισοζύγιο με τις εκτός Ε.Ε. χώρες είναι κατά κανόνα πλεονασματικό, που σημαίνει ότι εξάγουμε σε αυτές περισσότερα από όσα εισάγουμε.

Σε επίπεδο επιμέρους υποκλάδων οι κατηγορίες με τη μεγαλύτερη συμμετοχή στο εξωτερικό εμπόριο είναι τα «κρέατα», τα «γαλακτοκομικά προϊόντα», τα «λαχανικά και φρούτα», τα «λίπη» και τα «ποτά». Οι πέντε αυτές κατηγορίες αντιπροσωπεύουν αθροιστικά το 56,3% της συνολικής εμπορικής ροής του κλάδου το 2007, ποσοστό που περιορίσθηκε πάντως κατά δύο μονάδες σε σχέση με το 2006, λόγω ισχυρής μείωσης στο εμπόριο κρεάτων.

Η ανάλυση των εμπορικών ροών στην κατηγορία των ποτών οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το έλλειμμα της κατηγορίας των «ποτών» συνεχίζει την ανοδική του πορεία, φτάνοντας στα υψηλότερα επίπεδα κατά την περίοδο 2000-2007.

1.5 Εξελίξεις και Προοπτικές της Βιομηχανίας Τροφίμων-Ποτών Μακροχρόνιες Τάσεις

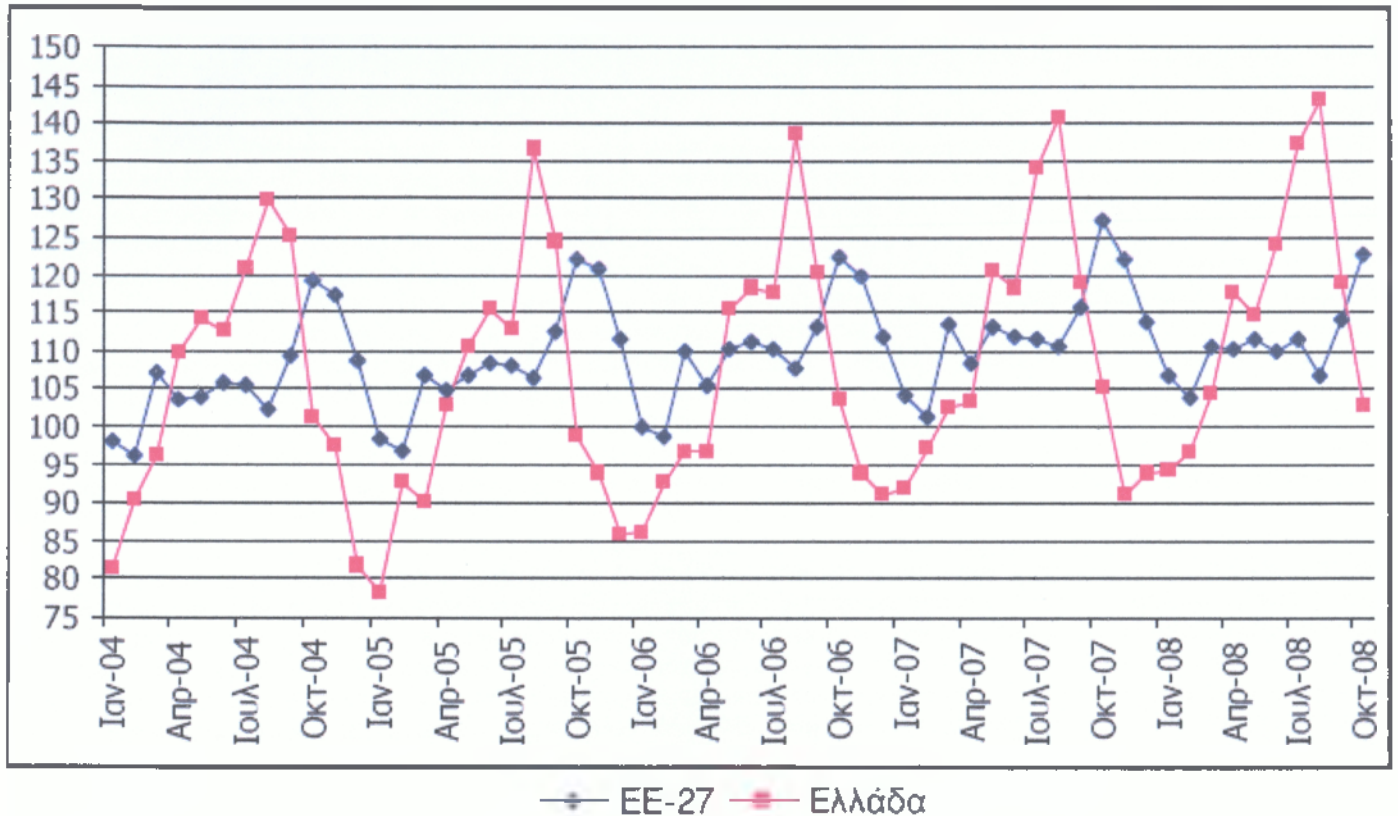
Η βιομηχανική παραγωγή του εγχώριου κλάδου τροφίμων-ποτών φαίνεται να ακολουθεί γενικά τις τάσεις του αντίστοιχου ευρωπαϊκού κλάδου, με σαφώς εντονότερες όμως διακυμάνσεις (Διάγραμμα 2.3), αν και με πιο έντονες διακυμάνσεις. Ενώ μέχρι το 2002 η παραγωγή των τροφίμων-ποτών στην Ελλάδα αυξανόταν όσο και στην Ε.Ε.-25 (με μέσο ετήσιο ρυθμό 1,6%), από το 2003 και έπειτα παρατηρείται χαμηλότερη παραγωγική επίδοση σε σχέση τόσο με την προηγούμενη περίοδο, όσο και με αυτή της Ε.Ε.-27 (μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής της παραγωγής -0,2% για τα ελληνικά τρόφιμα-ποτά, έναντι 1,5% για τα ευρωπαϊκά).

Σε αντίθεση με την εξέλιξη του συνόλου της εγχώριας μεταποιητικής παραγωγής, μέχρι και τον Οκτώβριο του 2008 η παραγωγική δραστηριότητα των επιχειρήσεων της βιομηχανίας τροφίμων- ποτών καταγράφει άνοδο περί του 2%, σε σύγκριση με το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του 2007. Μάλιστα, ο εγχώριος κλάδος κινείται αντίθετα από τον ευρωπαϊκό, ο οποίος καταγράφει οριακή πτώση. Όπως φαίνεται και στο Διάγραμμα 2.4, η παραγωγή υπήρξε υψηλότερη το 2008 από ότι την προηγούμενη χρονιά και για τα τρία πρώτα τρίμηνα. Μάλιστα, ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής άγγιξε το υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων έξι ετών (143,1 μονάδες τον Αύγουστο του 2008). Σε τριμηνιαία κλίμακα, η μεγαλύτερη άνοδος του δείκτη παρατηρείται κατά το β' τρίμηνο (4,2%), όταν η μεταποίηση καταγράφει πτώση 2,1%. Επομένως, σε ένα περιβάλλον μείωσης της βιομηχανικής παραγωγής κατά το 2008, η βιομηχανία των τροφίμων Ποτών δείχνει να ανθίσταται και να διευρύνει την παραγωγή της κατά ένα ποσοστό (2%) που μπορεί να θεωρηθεί ως ιδιαίτερα σημαντικό υπό τις υπάρχουσες συνθήκες.

Διάγραμμα 1.2

Δείκτης βιομηχανικής παραγωγής Κλάδου τροφίμων – ποτών

Ελλάδα και ΕΕ-27 (2000)

Πηγή: Eurostat

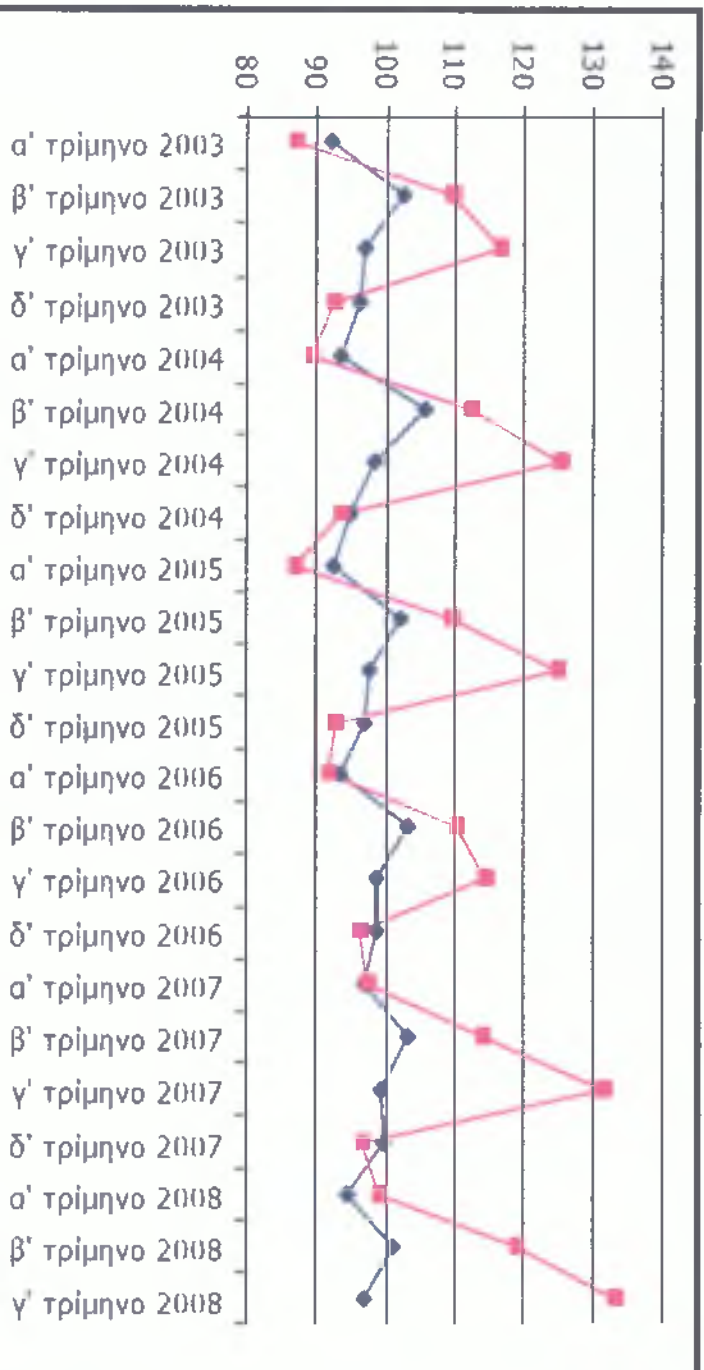
—◆— Σύνοδο Μετανοήσεως

—◆— Βιομηχανία Τροφίμων-ποτών

Πηγή: ESYE

Διάγραμμα 1.3

Δείκτης βιομηχανικής παραγωγής Κλάδου τροφίμων – ποτών (2000)

Διάγραμμα 1.4

Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών Βιομηχανίας Τροφίμων – Ποτών (1996-2006)

Πηγή: IOBE 2008

- Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών - όπως συμβαίνει άλλωστε και στο σύνολο της βιομηχανίας- καταγράφει συνολικά πτωτική πορεία, - αφού έφτασε τον Δεκέμβριο του 2007 στο υψηλότερο σημείο από το 2004,. Τον Δεκέμβριο του 2008 ο δείκτης αγγίζει τις 79,3 μονάδες, δηλαδή τη χαμηλότερη επίδοση από τον Ιανουάριο του 1998.

- Όλα τα επί μέρους στοιχεία του δείκτη επιδεινώνονται, αναδεικνύοντας ένα εξαιρετικά δυσμενές κλίμα, το οποίο εντάσσεται στη γενικότερη απαισιοδοξία που επικρατεί σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες για την εξέλιξη της οικονομικής δραστηριότητας το 2009. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκτιμήσεις για την πορεία της ζήτησης φτάνουν στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων ετών στο τέλος του 2008. Απαισιόδοξες όμως είναι και οι αντίστοιχες προβλέψεις για το πρώτο τρίμηνο

του 2009: παραγωγή, πωλήσεις, αλλά και εξαγωγές αναμένεται να μειωθούν τουλάχιστον στους πρώτους μήνες του 2009, καθώς οι επιχειρήσεις προεξοφλούν την αρνητική πορεία της ζήτησης και την επιβράδυνση. Όπως όμως σημειώθηκε και νωρίτερα, σε όλες τις περιπτώσεις τα σχετικά ισοζύγια είναι καλύτερα του συνόλου της βιομηχανίας, δηλαδή οι επιχειρήσεις του κλάδου διατυπώνουν λιγότερο απαισιόδοξες εκτιμήσεις / προβλέψεις σε σύγκριση με τους υπόλοιπους κλάδους της βιομηχανίας.

1.6 Επενδύσεις στη Βιομηχανία Τροφίμων-Ποτών

Η παρακάτω υποενότητα αφορά στα αποτελέσματα της Έρευνας Επενδύσεων στη Βιομηχανία που διεξάγει το ΙΟΒΕ σε εξαμηνιαία βάση. Η έρευνα αυτή παρέχει ενδείξεις για την πορεία της επενδυτικής δραστηριότητας στον κλάδο, κυρίως όμως αποδίδει με ιδιαίτερη σαφήνεια το κλίμα και την επενδυτική βούληση των επιχειρήσεων τη χρονική στιγμή που διεξάγεται η έρευνα. Για το λόγο αυτό, ιδιαίτερη σημασία έχουν οι αναθεωρήσεις των επενδυτικών προγραμμάτων σε διαδοχικές έρευνες, οι οποίες σε μεγάλο βαθμό αντανακλούν τις αλλαγές του κλίματος ανάμεσα στις δύο χρονικές περιόδους.

Η ανάλυση που ακολουθεί αφορά στις βιομηχανίες τροφίμων-ποτών και ενσωματώνει τα αποτελέσματα των ερευνών, που διεξήχθησαν την περίοδο Μαρτίου-Απριλίου 2008 και η οποία περιλαμβάνει μια εκτίμηση για την επενδυτική δραστηριότητα το 2007, αλλά και του Οκτωβρίου- Νοεμβρίου 2008 η οποία αποτελείται από: α) μια πρώτη απολογιστική εκτίμηση για τις επενδύσεις που πραγματοποίησαν οι βιομηχανικές επιχειρήσεις το 2008, β) μία πρώτη πρόβλεψη για την τάση των επιχειρήσεων προς επένδυση το 2009, γ) την κατανομή των επενδύσεων ανάλογα με το σκοπό τους (αντικατάσταση, επέκταση, εκσυγχρονισμός

κτλ), και δ) τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τους παράγοντες - ενδογενείς ή εξωγενείς - που επηρεάζουν την επενδυτική τους απόφαση. Τα αποτελέσματα αυτό παρουσιάζονται στη συνέχεια.

Πίνακας 1.2

Επενδυτικά σχέδια στη βιομηχανία τροφίμων - ποτών

2007		2008			2009
Εκτίμηση (Οκτ.- Νοέμ. 07)	Εκτίμηση (Μάρ.-Απρ. 08)	Πρόβλεψη (Οκτ.-Νοέμ. 07)	Πρόβλεψη (Μάρ.-Απρ. 08)	Εκτίμηση (Οκτ.-Νοεμ. 08)	Πρόβλεψη (Οκτ. - Νοεμ. 08)
-2,1	-10,3	-2,7	6,7	-22,9	-3,3

Πηγή: IOBE 2008

α. Εκτιμήσεις για την πορεία των επενδύσεων το 2007 και 2008

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Έρευνας Επενδύσεων Μαρτίου-Απριλίου 2008, οι επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων-ποτών εκτιμούν ότι η επενδυτική τους δαπάνη το 2007 μειώθηκε κατά 10,3% έναντι του προηγούμενου έτους. Όπως φαίνεται και στον Πίνακα 2.6, οι επιχειρήσεις ήδη από τα τέλη του 2007 εκτιμούσαν ότι η μείωση των επενδύσεων θα κυμαινόταν στο -2,1%. Ωστόσο, η μείωση τελικά ήταν μεγαλύτερη από την αναμενόμενη.

Στην ίδια έρευνα επενδύσεων, τον Μάρτιο - Απρίλιο του 2008, οι προβλέψεις των επιχειρήσεων για την πορεία των επενδύσεων του 2008 ήταν θετικότερες από ότι στα τέλη του 2007: 6,7% έναντι -2,7%. Πάντα άλλωστε παρατηρείται ότι στην αρχή της χρονιάς διατυπώνονται αισιόδοξες εκτιμήσεις για την πορεία των επενδυτικών δαπανών για τη χρονιά που «τρέχει». Εντούτοις, στη δεύτερη μέτρηση που γίνεται προς τα τέλη του έτους αυτή η αισιοδοξία περιορίζεται καθώς πλέον στηρίζεται

περισσότερο σε πραγματικά μεγέθη και λιγότερο σε προσδοκίες για επενδύσεις. Έτσι λοιπόν στην β' έρευνα επενδύσεων του 2008, οι επιχειρήσεις φαίνεται να προβαίνουν σε τελείως διαφορετικές εκτιμήσεις για την πορεία των επενδυτικών τους δαπανών, καθώς προχωρούν σε σημαντική αναθεώρηση προς το δυσμενέστερο. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις αυτές, οι επενδυτικές δαπάνες στη εγχώρια βιομηχανία τροφίμων-ποτών κατά το 2008 κατέγραψαν σημαντική μείωση (-22,9%) σε σχέση με το 2007. Σε κάθε περίπτωση πάντως ακριβέστερη εικόνα για την πραγματική πορεία των επενδύσεων το 2008 θα αποδοθεί στην πρώτη έρευνα του 2009 που θα πραγματοποιηθεί τον Μάρτιο - Απρίλιο 2009, όταν οι επιχειρήσεις θα έχουν πραγματικά απολογιστικά στοιχεία (λογιστικά και ταμειακά) για την πορεία των δαπανών τους τη χρονιά που πέρασε.

β. Προβλέψεις για την πορεία των επενδύσεων το 2009

Στην έρευνα του Οκτωβρίου-Νοεμβρίου 2008 ζητήθηκε επιπλέον από τις επιχειρηματίες να προβούν σε αρχικές προβλέψεις αναφορικά με την εξέλιξη των επενδύσεών τους το 2009. Οι προβλέψεις αυτές είναι αρνητικές, θεωρώντας ότι οι επενδύσεις το 2009 θα είναι χαμηλότερες κατά 3,3% σε σχέση με το 2008 και αντανακλούν την επικρατούσα τάση τη χρονική στιγμή που διεξάγεται η έρευνα. Θα πρέπει, όμως, να σημειωθεί ότι οι προβλέψεις αυτές πολύ πιθανώς να αναπροσαρμοστούν στην επόμενη έρευνα. Με βάση πάντως το διαμορφούμενο κλίμα αυτής της περιόδου, θεωρείται εξαιρετικά πιθανό οι προβλέψεις αυτές να αναθεωρηθούν προς το δυσμενέστερο.

γ. Κατανομή των επενδύσεων με βάση το σκοπό τους

Οι Έρευνες Επενδύσεων του IOBE προσφέρουν σημαντική «διαρθρωτική» πληροφόρηση για τη φύση των επενδύσεων, καθώς αυτές κατατάσσονται ανάλογα με το σκοπό τους, την κατεύθυνση δηλαδή που αυτές έχουν. Ανάλογα λοιπόν με τους σκοπούς τους, αυτές κατατάσσονται σε πέντε μεγάλες κατηγορίες, αν και σε

ένα βαθμό αλληλοσυμπληρώνονται: α) αντικατάσταση υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, β) αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας για ήδη παραγόμενα προϊόντα, γ) διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας για την παραγωγή νέων προϊόντων, δ) βελτίωση των μεθόδων παραγωγής που ήδη εφαρμόζονται, ε) εισαγωγή νέων μεθόδων παραγωγής και στ) άλλοι σκοποί (π.χ. προστασία περιβάλλοντος, όροι ασφάλειας). Η αναλυτική απεικόνισή τους επομένως οδηγεί σε χρήσιμα συμπεράσματα για την πορεία της βιομηχανίας προς τον εκσυγχρονισμό ή την επέκταση, το άνοιγμα σε νέες αγορές ή την τόνωση της θέσης στις ήδη υπάρχουσες αγορές.

Πίνακας 1.3

Κατανομή των Επενδύσεων ανάλογα με το Σκοπό τους

(ποσοστό συνόλου επενδυτικών δαπανών μέσος όρος απαντήσεων για το έτος)

Σκοποί Επένδυσης	2005	2006	2007	2008*	2009**
Αντικατάσταση Υφιστάμενου Κεφαλαιουχικού Εξοπλισμού	21,0	19,5	19,3	19,2	20,2
Αύξηση Παραγωγικής Δυναμικότητας για ήδη Παραγόμενα Προϊόντα	26,2	26,4	29,2	22,3	17,3
Διεύρυνση Παραγωγικής Δυναμικότητας για την Παραγωγή Νέων Προϊόντων	17,9	17,1	17,1	16,9	16,2
Βελτίωση Μεθόδων Παραγωγής που ήδη Εφαρμόζουν	18,7	19,1	16,8	17,5	17,3
Εισαγωγή Νέων Μεθόδων Παραγωγής	6,7	8,3	3,9	7,7	10,1
Άλλοι Σκοποί (Προστασία Περιβάλλοντος, Ασφάλεια κτλ)	9,5	9,6	13,7	16,4	18,9

Πηγή: IOBE 2008

Από τα αποτελέσματα της πιο πρόσφατης έρευνας (Οκτ.-Νοέμβ. 2008) προκύπτει ότι οι ελληνικές βιομηχανίες τροφίμων- ποτών έχουν πραγματοποιήσει μόνο οριακές αλλαγές στο επενδυτικό τους μίγμα την περίοδο 2005-2008, ενώ για το 2009 φαίνεται να αλλάζει αρκετά ο επενδυτικός τους προσανατολισμός. Πιο συγκεκριμένα, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επενδυτικών δαπανών κατευθυνόταν μέχρι και το 2008 στην αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας για ήδη παραγόμενα προϊόντα, οι προβλέψεις για το 2009, περιορίζουν την εν λόγω κατηγορία στη δεύτερη σε σημασία για πρώτη φορά τα τελευταία χρόνια. Την πρωτοκαθεδρία λαμβάνει πλέον η αντικατάσταση υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, που φαίνεται να αποτελεί την βασική κατεύθυνση των επενδύσεων το 2009. ουσιαστικά, η αλλαγή αυτή δεν προκύπτει από την ενίσχυση των επενδύσεων σε αυτή την κατηγορία, καθώς αυτή σχεδόν σταθερά διαχρονικά απορροφά περίπου το 1/5 των επενδυτικών δαπανών. Αντίθετα η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα των ηπιότερων επενδύσεων στην κατεύθυνση που ήταν μέχρι το 2009 κυρίαρχη (αύξηση δυναμικότητας στα ήδη παραγόμενα προϊόντα), ενώ διαπιστώνεται μία σημαντική ενίσχυση των δαπανών που κατευθύνονται σε άλλους σκοπούς (προστασία περιβάλλοντος, ασφάλεια, κτλ).

Εξάλλου, η διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας για την παραγωγή νέων προϊόντων υποχωρεί και το 2008 και ως πρόβλεψη για το 2009, μετά τη σταθεροποίησή της τη διετία 2006 - 2007. Τέλος, το ποσοστό των επενδυτικών δαπανών προς βελτίωση των μεθόδων παραγωγής που ήδη εφαρμόζονται, προβλέπεται να διαδραματίζει όλο και λιγότερο σημαντικό ρόλο στην κατανομή επενδύσεων, ενώ ενισχύεται η σημασία της εισαγωγής νέων μεθόδων παραγωγής: το 2009 ένα 10% των επενδύσεων προβλέπεται να αφιερωθεί σε αυτό τον σκοπό.

δ) Παράγοντες που επηρεάζουν τις Επενδύσεις

Σημαντική πληροφόρηση για τη διαδικασία της επενδυτικής απόφασης παρέχουν και οι απόψεις των επιχειρήσεων για τους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά ή

αρνητικά την επενδυτική τους δραστηριότητα. Καταγράφονται λοιπόν οι πιθανοί λόγοι που ενδεχομένως ερμηνεύουν την απόφασή τους να αυξήσουν, να διατηρήσουν αμετάβλητες ή να μειώσουν τις αντίστοιχες δαπάνες τους. Οι απαντήσεις τους συνοψίζονται σε ένα δείκτη σημαντικότητας, το μέγιστο του οποίου είναι το +100, όταν όλες οι επιχειρήσεις εκτιμούν ως πολύ θετική την επίπτωση του αντίστοιχου παράγοντα και -100 αντιστρόφως.

Πίνακας 1.4

Παράγοντες που Επηρεάζουν την Επενδυτική Δραστηριότητα στη Βιομηχανία τροφίμων-ποτών

Παράγοντες	2007	2008**	2009***
Ζήτηση	53,00	52,64	47,37
Κέρδη	23,50	21,04	21,06
Διαθεσιμότητα και Κόστος Κεφαλαίων	17,50	2,64	0,00
Τεχνολογικές Εξελίξεις	46,50	43,42	38,16
Κίνητρα για Επενδύσεις	21,00	26,30	19,72
Φορολογία των Κερδών	18,50	-1,32	-3,95
Οικονομική Πολιτική στο Σύνολό της	8,50	-2,63	-1,32
Άλλοι Λόγοι	2,00	-2,63	-2,63

* Ο συντελεστής λαμβάνει τιμές στο διάστημα +100, όταν όλες οι επιχειρήσεις εκτιμούν πολύ θετική την επίδραση και 100 αντιστρόφως

** Εκτίμηση

***Πρόβλεψη

Πηγή: IOBE, Εξαμηνιαία Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία

Από τις απαντήσεις των επιχειρήσεων στις έρευνες επενδύσεων προκύπτει ότι η προσδοκώμενη ζήτηση για τα παραγόμενα προϊόντα και οι τεχνολογικές εξελίξεις

αποτελούν σταθερά τους κύριους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά τις επενδυτικές αποφάσεις των επιχειρήσεων. Ωστόσο, ο θετικός τους ρόλος φαίνεται να εξασθενεί σταδιακά, όπως άλλωστε και όλων των παραγόντων που εξετάζονται, οι οποίοι αξιολογούνται μετριοπαθέστερα σε σχέση με το 2007. Μάλιστα αξίζει να σημειωθεί ότι ενώ όλοι οι παράγοντες είχαν θετική επίδραση το 2007, από το 2008 υπάρχουν παράγοντες που επηρεάζουν πλέον αρνητικά την επενδυτική απόφαση. Η πλέον εύγλωττη μεταβολή σχετίζεται με τη διαθεσιμότητα και το κόστος κεφαλαίων, η θετική σημασία της οποίας εξανεμίζεται το 2009 και είναι ενδεικτική της πιστωτικής στενότητας στην οποία έχει εισέλθει η ελληνική και διεθνής οικονομία. Αρνητικά στην προώθηση των επενδύσεων εκτιμώνται η φορολογία των κερδών, η οικονομική πολιτική στο σύνολό της και άλλοι παράγοντες που σχετίζονται και με τις συνθήκες στους επιμέρους υποκλάδους της βιομηχανίας τροφίμων- ποτών. Συνεπώς η μείωση των επενδύσεων που αποδίδεται ποσοτικά με τον τρόπο που προηγήθηκε φαίνεται να ερμηνεύεται από την επιδείνωση όλων των παραγόντων που συνήθως επηρεάζουν τις σχετικές αποφάσεις.

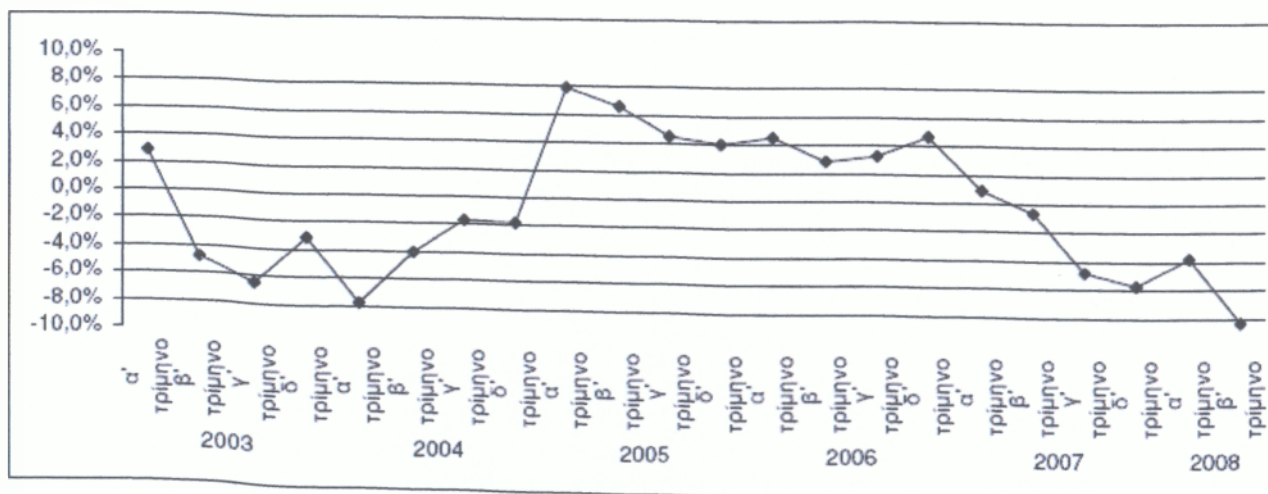
1.7 Απασχόληση

Τα τελευταία πέντε χρόνια, η απασχόληση παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις. Από το β' τρίμηνο του 2004, όταν η απασχόληση στη βιομηχανία τροφίμων-ποτών είχε παρουσιάσει μείωση της τάξης του -8% σε σχέση με το β' τρίμηνο του 2003, η τάση αλλάζει. Μάλιστα, το β' τρίμηνο του 2005 η απασχόληση παρουσιάζει αύξηση 8%, με αποτέλεσμα, σε ετήσια βάση να διαμορφωθεί μία μέση αύξηση της τάξης του 5,7%. Σημαντικό ρόλο σε αυτή την εξέλιξη διαδραμάτισε η αύξηση, κατά 14,3%, των βοηθών σε οικογενειακή επιχείρηση, παρ' όλο που αυτή η κατηγορία αποτελεί περίπου το 11% των συνολικών απασχολούμενων στον κλάδο. Το 2006 χαρακτηρίστηκε, όμως, από βραδύτερη αύξηση της απασχόλησης (+3,9%), όπως και το 2007, λόγω της έντονης αύξησης των βοηθών στις οικογενειακές επιχειρήσεις

(κατά 21,4% σε σχέση με το 2006) και των αυτοαπασχολούμενων χωρίς προσωπικό (κατά 17,9%), αύξηση που αντισταθμίστηκε όμως από τη μείωση του αριθμού των αυτοαπασχολούμενων με προσωπικό (κατά 15,8%). Επίσης, οι μισθωτοί της βιομηχανίας τροφίμων-ποτών που συνιστούν περίπου το 70% των απασχολούμενων στον κλάδο, όπως και το 2006, μειώθηκαν τα τρία πρώτα τρίμηνα του 2007, αλλά βραδύτερα απ' ό τι το 2006.

Διάγραμμα 1.5

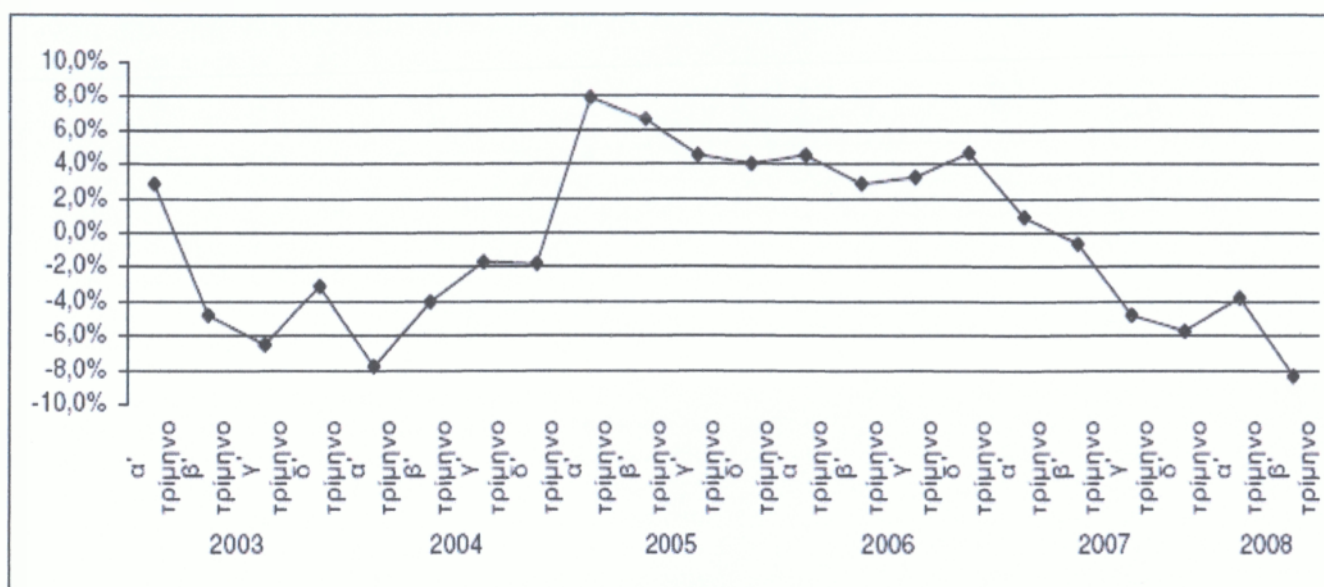
Μεταβολή της απασχόλησης στον κλάδο τροφίμων – ποτών (ετήσια ποσοστιαία μεταβολή)

Πηγή: ΕΣΥΕ

Διάγραμμα 1.8

Επιχειρηματικές προβλέψεις για την απασχόληση

Πηγή: IOBE 2008

Στα πιο πρόσφατα όμως στοιχεία, τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2008, δεν είναι ενθαρρυντικά, καθώς διατηρείται η τάση επιβράδυνσης, όπως φαίνεται στο σχετικό διάγραμμα: το α' τρίμηνο η απασχόληση μειώνεται κατά 3,7%, ενώ το β' τρίμηνο, η μείωση είναι ακόμα πιο έντονη και ξεπερνά το 8,3%. Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2008, η μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση παρατηρείται στους βοηθούς οικογενειακών επιχειρήσεων (25,9%), οι οποίοι περιορίζονται ακόμα πιο έντονα κατά το β' τρίμηνο (-31,8%) αλλά και των αυτοαπασχολούμενων με προσωπικό (23,3%).

Οι δυσμενείς αυτές εξελίξεις για την απασχόληση το 2008, που πιθανολογείται ότι θα διατηρηθούν και το 2009 - επιβεβαιώνονται από τα αποτελέσματα των Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας του IOBE στη βιομηχανία τροφίμων-ποτών: από το 2005, οι προβλέψεις των επιχειρήσεων παρουσιάζουν έντονες διακυμάνσεις, ωστόσο από τον Σεπτέμβριο του 2006 η τάση είναι ξεκάθαρα πτωτική. Τον Νοέμβριο του 2008 μάλιστα, διατυπώνονται οι πλέον απαισιόδοξες προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης στον κλάδο κατά το επόμενο τρίμηνο, με το ισοζύγιο να φτάνει τις -13 μονάδες, τη δεύτερη χαμηλότερη επίδοση τα τελευταία δύο χρόνια. Αυτό σημαίνει ότι, η πτωτική τάση η οποία έχει διαμορφωθεί στα πραγματικά στοιχεία των ερευνών εργατικού δυναμικού της ΕΣΥΕ θα συνεχιστεί και θα αποτυπωθεί με έντονο τρόπο όχι μόνο το γ' και δ' τρίμηνο του έτους, αλλά και το α' τρίμηνο του 2009, καθώς οι επιπτώσεις της κρίσης θα γίνονται όλο και πιο ορατές στην πραγματική οικονομία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΕΝΔΟΚΛΑΔΙΚΗ ΣΥΓΚΡΙΣΗ

2.1 Εισαγωγή στις κλαδικές μελέτες

Οι κλαδικές μελέτες, αναλύουν σε βάθος τη δομή και εξετάζουν τις εξελίξεις και τις προοπτικές σε διάφορους κλάδους της ελληνικής οικονομίας. Παράλληλα προσδιορίζουν το μέγεθος της αγοράς, την εγχώρια παραγωγή, τις εισαγωγές και εξαγωγές και τα μερίδια των κυριότερων εταιριών.

Επίσης αποτυπώνουν τα χαρακτηριστικά των καταναλωτών και τους παράγοντες που προσδιορίζουν τη ζήτηση, παρουσιάζοντας τις κυριότερες επιχειρήσεις και αναλύουν τη δομή του κλάδου, τα οικονομικά δεδομένα των κυριότερων επιχειρήσεων, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και τις προοπτικές εξέλιξης αυτών.

Εξετάζουν: σημαντικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας

Προσδιορίζουν: το μέγεθος της αγοράς, την εγχώρια παραγωγή, τις εισαγωγές και εξαγωγές, τα μερίδια των κυριότερων εταιριών

Αποτυπώνουν: τα χαρακτηριστικά των καταναλωτών, τους παράγοντες που προσδιορίζουν τη ζήτηση

Παρουσιάζουν: τις κυριότερες επιχειρήσεις του κλάδου

Αναλύουν: τη δομή του κλάδου, τα οικονομικά δεδομένα των κυριότερων επιχειρήσεων, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις, τις προοπτικές εξέλιξης

2.2 Η έννοια της έρευνας

Ως «έρευνα» θα μπορούσαμε να ορίσουμε, τη συστηματική συγκέντρωση, καταγραφή και ανάλυση όλων ή κατά το δυνατόν περισσότερων στοιχείων, που αναφέρονται σε ένα συγκεκριμένο θέμα. Ο ορισμός αυτός, δε θα πρέπει να αναλύεται δεσμευτικά και η λέξη θέμα, θα πρέπει να παίρνει την ευρύτερη δυνατή έννοια, ώστε να περιλαμβάνει το παρόν και το μέλλον, ευκαιρίες και κινδύνους, δυνατότητες και αδυναμίες και οτιδήποτε άλλο προβληματίζει ή αποτελεί τη βάση για τη λήψη μιας απόφασης.

Στην αρχή κάθε έρευνας δημιουργούνται κάποια ερωτήματα, που λειτουργούν σαν βασικοί παράγοντες –στάδια της έρευνας και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ο ερευνητής καταφέρει την επίτευξη του τελικού στόχου του. Τα στάδια αυτά, αναλύονται παρακάτω και συνοπτικά είναι:

1. Προσδιορισμός και διατύπωση του προβλήματος.
2. Σχεδιασμός της έρευνας και προσδιορισμός των πηγών πληροφοριών.
3. Σχεδιασμός των μεθόδων συλλογής στοιχείων.
4. Σχεδιασμός του δείγματος και συλλογή των στοιχείων.
5. Ανάλυση και ερμηνεία των στοιχείων έρευνας.
6. Σύνταξη έκθεσης, με αποτελέσματα και συμπεράσματα της έρευνας.

2.2.1 Η έρευνα που ακολουθήθηκε

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα εργασία, είχε ως βάση τα προαναφερθέντα στάδια. Συγκεκριμένα:

1. Προσδιορίστηκε και διατυπώθηκε το θέμα το οποίο έχει είχε ως στόχο την ενδοκλαδική σύγκριση ομοειδών επιχειρήσεων. Η ανάλυση αυτή αφορά την καταγραφή, διερεύνηση και συγκριτική ανάλυση βασικών οικονομικών και μη στοιχείων, επιλεγμένων επιχειρήσεων του κλάδου ποτών.

2. Προσδιορίστηκαν οι πηγές των πληροφοριών και η κατηγορία της έρευνας. Στην παρούσα έρευνα, χρησιμοποιήθηκαν κατά κόρων δευτερογενή στοιχεία.

3. Όσον αφορά τον σχεδιασμό των μεθόδων της έρευνας και τον προσδιορισμό των πληροφοριών, η κύρια πηγή ήταν τα δευτερογενή στοιχεία. Συγκεκριμένα, βοήθησαν κυρίως τα εξής:

α) ανάγνωση βιβλίων, άρθρων από εφημερίδες και περιοδικά, η μέθοδος αυτή αποτέλεσε έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες διότι συντέλεσε στη δημιουργία μια γενικής πληροφόρησης του θέματος και σωστής καθοδήγησης,

β) ηλεκτρονικά, διότι μεγάλος όγκος πληροφοριών που αφορά το θέμα της έρευνας έχει είναι εύκολα διαθέσιμο και προσβάσιμο σε ηλεκτρονικά αρχεία,

γ) ισολογισμοί και αποτελέσματα χρήσης, των επιλεγμένων εταιριών, όπου έδωσαν την δυνατότητα για συγκρίσεις μεγεθών,

δ) υποστήριξη, με υλικό και πληροφορίες από τον επιβλέποντα καθηγητή, όπου έδωσαν τις σωστές κατευθύνσεις και την πραγματική εικόνα του θέματος,

4. Αφού έγινε η συλλογή των στοιχείων και εξετάστηκε η ποιότητα των πληροφοριών και το κόστος, αναλύθηκαν και ερμηνεύτηκαν τα στοιχεία.

2.3 Ενδοκλαδική Σύγκριση

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται μια ενδοκλαδική μελέτη και σύγκριση, μεταξύ ομοειδών επιχειρήσεων. Η ανάλυση αυτή αφορά την καταγραφή, διερεύνηση και συγκριτική ανάλυση βασικών οικονομικών και μη στοιχείων, επιλεγμένων επιχειρήσεων του κλάδου ποτών. Κριτήριο για την επιλογή των επιχειρήσεων είναι να έχουν ιδρυθεί μέχρι το 1985. Η σύγκριση αυτή γίνεται στον κλάδο τροφίμων και ποτών, στον υποκλάδο των ποτών και αφορά 30 επιχειρήσεις. Από αυτές, οι 15 είναι μικρομεσαίες, απασχολούν δηλαδή έως 50 άτομα, και οι 15 είναι μεγάλες επιχειρήσεις, απασχολούν δηλαδή από 50 άτομα και άνω. Το βασικό κριτήριο δηλαδή, όσον αφορά την επιλογή και τον διαχωρισμό των επιχειρήσεων, είναι το έτος ίδρυσης να μην ξεπερνά το 1985.

Οι 30 επιχειρήσεις στις οποίες θα γίνει η ανάλυση συγκεκριμένων μεγεθών παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 3.1

1	COCA-COLA ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΜΦΙΑΛΩΣΕΩΣ ΑΕ
2	LIBERTA ΑΕ
3	PEPSICO-ΗΒΗ
4	ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΥΘΟΠΟΪΙΑ ΑΕ
5	ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ, Α., ΑΕ
6	ΒΑΠ. Π. ΚΟΥΓΙΟΣ ΑΒΕΕ
7	ΒΑΡΒΑΓΙΑΝΝΗΣ ΕΠΕ
8	ΒΙΟΧΥΜ ΑΕ
9	ΒΟΤΟΜΟΣ ΑΕ
10	ΒΡΥΣΣΑΣ ΑΕ
11	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΑ & ΑΠΟΣΤΑΓΜΑΤΑ ΑΕ
12	ΕΝΩΣΗ ΠΟΤΟΠΟΙΩΝ ΚΑΒΑΛΑΣ ΕΝ.ΠΟ.ΚΑ. ΕΠΕ
13	ΕΤ.ΑΝ.ΑΠ. ΑΕ
14	ΕΨΑ ΑΕ
15	ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ, Π.,&ΥΙΟΣ ΑΕ&ΒΕ
16	Κ.Α.Ι.Ρ. Α.Γ.&Β.Ε. ΡΟΔΟΥ
17	ΚΑΒΙΝΟ ΑΒΕ
18	ΚΑΛΛΙΚΟΥΝΗΣ, Ν.Γ. ΑΕ
19	ΚΑΡΕΛΑΣ, Γ.Ι., ΟΙΝΙΚΗ ΠΑΤΡΩΝ ΑΒΕΕ

20	ΚΑΤΩΓΙ & ΣΤΡΟΦΙΛΙΑ Α.Ε.
21	ΚΛΙΑΦΑ, Θ., ΨΥΓΕΙΑ ΑΕ
22	ΚΟΥΡΤΙΔΗ, Γ., ΑΦΟΙ ΑΕ
23	ΛΟΥΞ ΜΑΡΛΑΦΕΚΑΣ ΑΒΕΕ
24	ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΠΟΤΟΠΟΙΪΑ ΕΠΕ
25	ΜΑΛΑΜΑΤΙΝΑΣ. Ε., & ΥΙΟΣ ΑΕΒΕ
26	ΜΥΘΟΣ ΖΥΘΟΠΟΙΪΑ ΑΕ
27	ΠΟΤΟΠΟΙΪΑ ΘΡΑΚΗΣ ΑΒΕΕ
28	ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ, Β.Γ., ΑΒΕΕ
29	ΣΤΕΦΑΝΟΥΡΗΣ, Β., ΑΕ
30	ΤΣΑΝΤΑΛΗΣ, ΕΥΑΓΓ. ΑΕ

Η σύγκριση των επιχειρήσεων αυτών θα γίνει πάνω στα μεγέθη:

(α) της Απασχόλησης

(β) των Πωλήσεων

(γ) των Καθαρών Παγίων

(δ) των Καθαρών Κερδών και

(ε) του ποσοστού Εξαγωγών

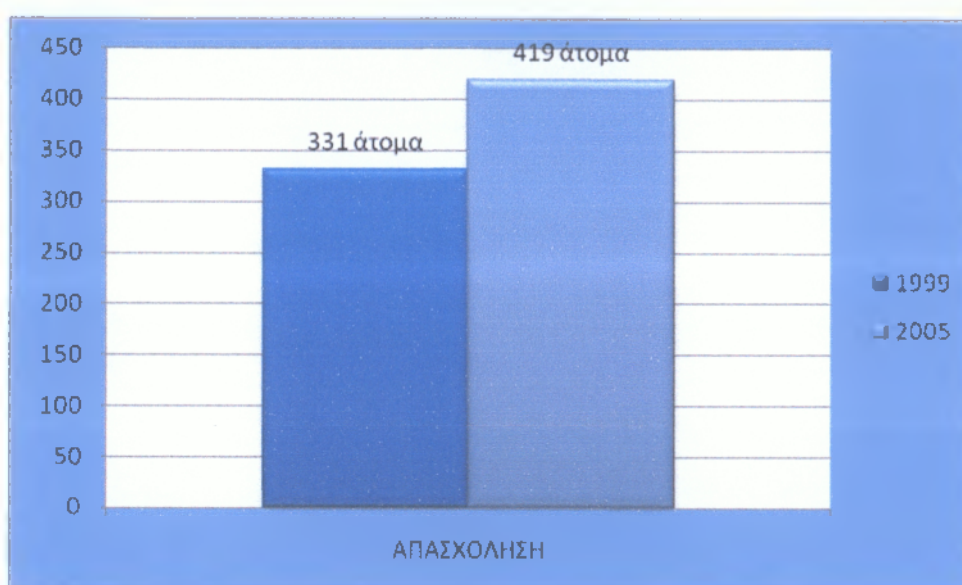
Η μελέτη θα αφορά την ποσοστιαία μεταβολή που έχουν σημειώσει τα παραπάνω μεγέθη την εξαετία 1999 – 2005. Η ποσοστιαία αυτή μεταβολή θα εξεταστεί αρχικώς συνολικά, τι έχει συμβεί δηλαδή και στις 30 επιχειρήσεις σαν σύνολο. Κατόπιν, θα εξεταστεί η ποσοστιαία μεταβολή που έχει συμβεί σε κάθε ομάδα επιχειρήσεων ξεχωριστά, δηλαδή, στην ομάδα που αποτελείται από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και στην ομάδα που αποτελείται από τις μεγάλες επιχειρήσεις.

Στο τέλος, θα γίνει η σύγκριση της ποσοστιαίας μεταβολής των παραπάνω μεγεθών μεταξύ των μικρομεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων.

2.3.1 Ποσοστιαία μεταβολή της απασχόλησης στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η ποσοστιαία μεταβολή που είχε η απασχόληση για τα έτη 1999 – 2005 στις 15 μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Διάγραμμα 2.1

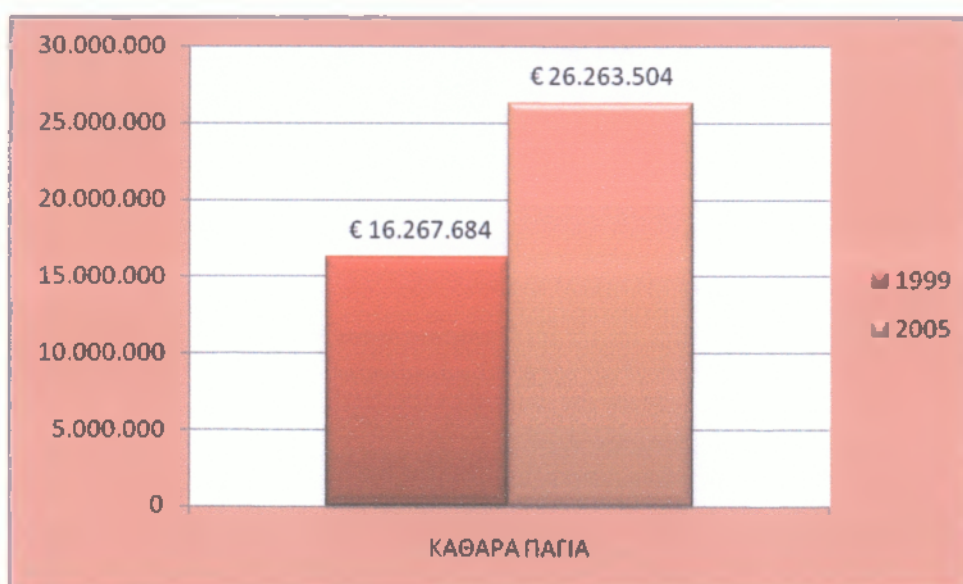

Όπως φαίνεται από το παραπάνω διάγραμμα, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις το 1999 απασχολούσαν 331 εργαζομένους, ενώ το 2005 ο αριθμός των απασχολούμενων έφτασε τους 419, παρουσιάζοντας αύξηση 27%. Αυτό αποτελεί ένδειξη ότι οι εταιρίες του δείγματος αναπτύχθηκαν στο παραπάνω διάστημα και ως εκ τούτου , δημιούργησαν νέες θέσεις εργασίας.

2.3.2 Ποσοστιαία μεταβολή των καθαρών παγίων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η ποσοστιαία μεταβολή που είχαν τα καθαρά πάγια για τα έτη 1999 – 2005 στις 15 μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Διάγραμμα 2.2

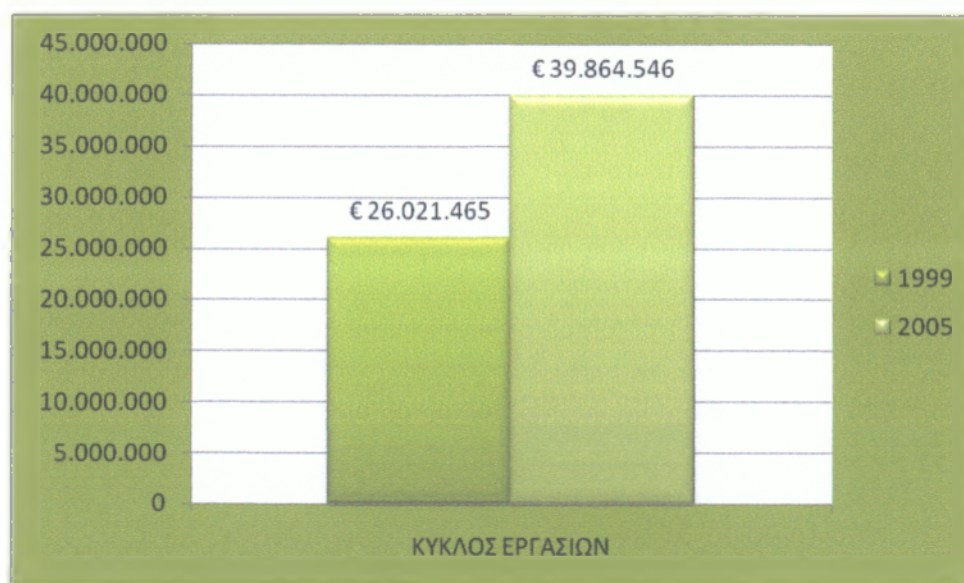

Όπως παρατηρούμε, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις το 1999 διέθεταν πάγια περιουσιακά στοιχεία αξίας €16.267.684, ενώ το 2005 η αξία των παγίων έφτασε τα €26.263.504, παρουσιάζοντας αύξηση 61%. Η αύξηση αυτή των παγίων περιουσιακών στοιχείων υποδηλώνει την ανάπτυξη και την επέκταση της παραγωγικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων.

2.3.3 Ποσοστιαία μεταβολή του κύκλου εργασιών στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η ποσοστιαία μεταβολή που είχε ο κύκλος εργασιών για τα έτη 1999 – 2005 στις 15 μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Διάγραμμα 2.3

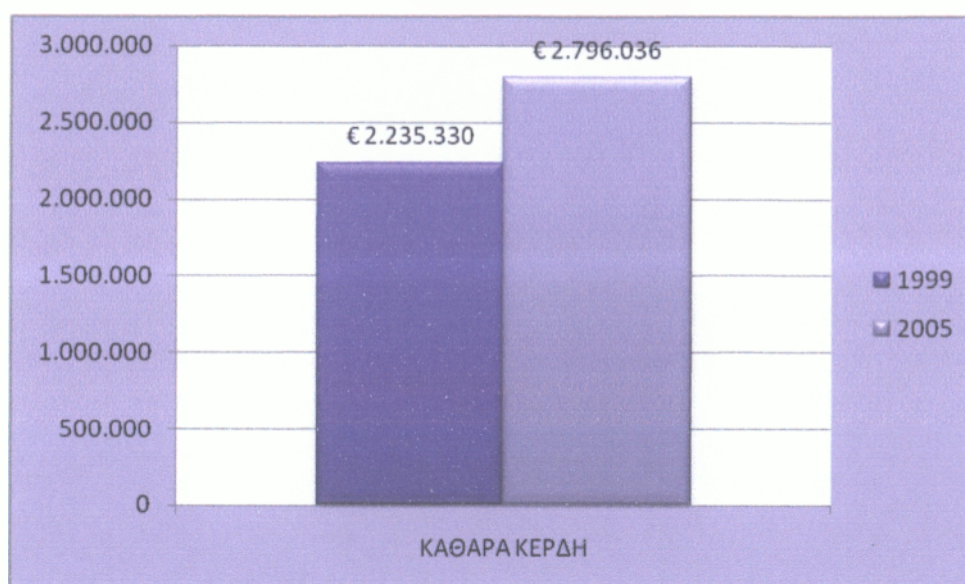

Βλέπουμε ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις πραγματοποίησαν το 1999 πωλήσεις αξίας €26.021.465, ενώ το 2005 η αξία των πωλήσεων έφτασε τα €39.864.546, παρουσιάζοντας αύξηση 53%. Συνεπώς, είναι και αυτό άλλη μια ένδειξη ότι οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις του δείγματος γνώρισαν ανάπτυξη αυτήν την περίοδο που αντικατοπτρίζεται στην αύξηση του τζίρου τους.

2.3.4 Ποσοστιαία μεταβολή των καθαρών κερδών στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η ποσοστιαία μεταβολή που είχαν τα καθαρά κέρδη για τα έτη 1999 – 2005 στις 15 μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Διάγραμμα 2.4

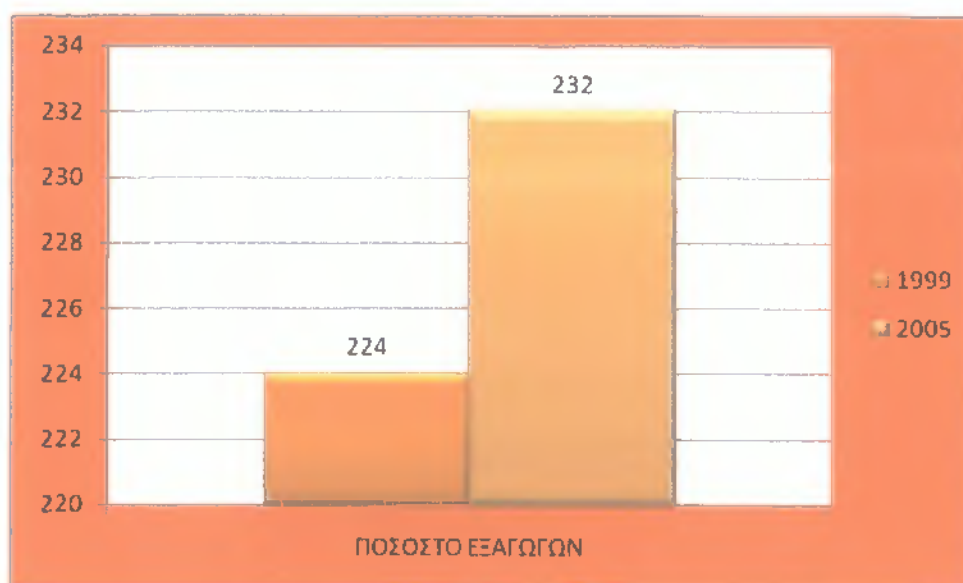
Όπως φαίνεται από το παραπάνω διάγραμμα, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις παρουσίασαν το 1999 Καθαρά Κέρδη ύψους €2.235.330, ενώ το 2005 η αξία των Καθαρών Κερδών τους έφτασε τα €2.796.036, παρουσιάζοντας αύξηση 25%.

Είδαμε πριν ότι, η αύξηση των πωλήσεων στο αντίστοιχο διάστημα ήταν 53%, ενώ τα καθαρά κέρδη αυξήθηκαν κατά 25%. Η αντίθεση αυτή των παραπάνω μεγεθών δείχνει ενδείξεις ότι υπάρχει δυσανάλογη αύξηση του κόστους πωληθέντων σε σχέση με τα έσοδα των πωλήσεων. Αυτό ίσως και να προκύπτει και από το γεγονός ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις λόγω μεγέθους δεν μπορούν να επιτύχουν καλύτερες τιμές πρώτων υλών.

2.3.5 Ποσοστιαία μεταβολή του ποσοστού εξαγωγών στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η ποσοστιαία μεταβολή που είχε το ποσοστό εξαγωγών για τα έτη 1999 – 2005 στις 15 μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Διάγραμμα 2.5

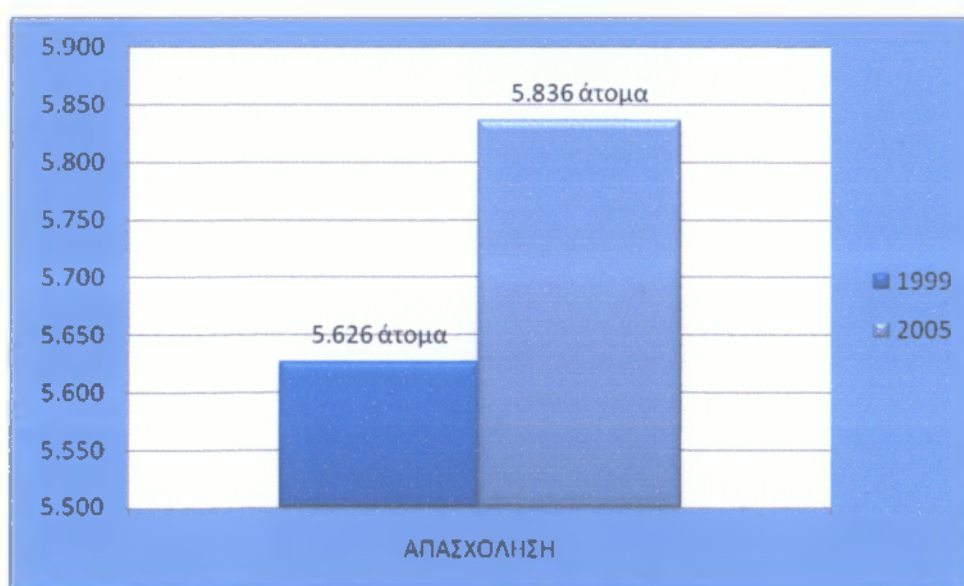

Παρατηρούμαι ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις πέτυχαν το διάστημα 1999 – 2005 αύξηση των εξαγωγών τους κατά 4%. Συνεπώς, βοήθησαν έστω και λίγο στην βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας.

2.3.6 Ποσοστιαία μεταβολή της απασχόλησης στις μεγάλες επιχειρήσεις

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η ποσοστιαία μεταβολή που είχε η απασχόληση για τα έτη 1999 – 2005 στις 15 μεγάλες επιχειρήσεις του δείγματος.

Διάγραμμα 2.6

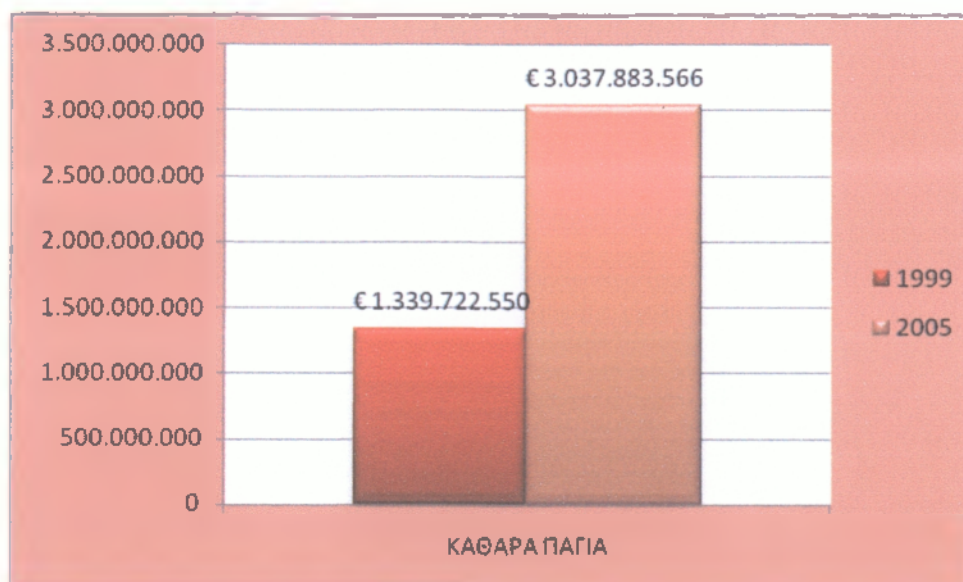
Όπως προκύπτει από το παραπάνω διάγραμμα, οι μεγάλες επιχειρήσεις το 1999 απασχολούσαν 5.626 εργαζομένους, ενώ το 2005 ο αριθμός των απασχολουμένων ήταν 5.836, αυξημένος κατά 4%.

Ο ρυθμός αύξησης της απασχόλησης φαίνεται σχετικά μικρός, αριθμητικά όμως οι νέες θέσεις εργασίας ξεπέρασαν αυτές που πρόσφεραν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις κατά το ίδιο διάστημα. Επιπλέον, ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των μεγάλων επιχειρήσεων δεν δίνει πολλά περιθώρια για μεγάλη ανάπτυξη των εταιριών αυτών.

2.3.7 Ποσοστιαία μεταβολή των καθαρών παγίων στις μεγάλες επιχειρήσεις

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η ποσοστιαία μεταβολή που είχαν τα καθαρά πάγια για τα έτη 1999 – 2005 στις 15 μεγάλες επιχειρήσεις του δείγματος.

Διάγραμμα 2.7

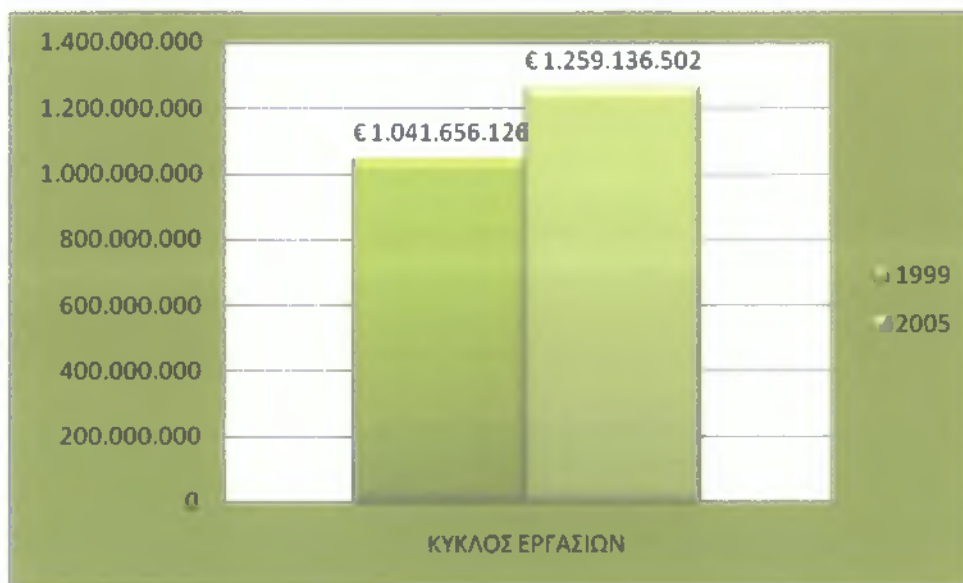

Σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα, οι μεγάλες επιχειρήσεις είχαν το 1999 πάγια περιουσιακά στοιχεία αξίας €1.339.722.550, ενώ το 2005 η αξία των παγίων ήταν €3.037.883.566, αυξημένα κατά 127%. Πιθανή εξήγηση είναι ότι, οι μεγάλες επιχειρήσεις επενδύουν μεγάλα ποσά σε πάγια, που έχουν να κάνουν κυρίως με την παραγωγή, την ποιότητα και την διανομή των προϊόντων.

2.3.8 Ποσοστιαία μεταβολή του κύκλου εργασιών στις μεγάλες επιχειρήσεις

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η ποσοστιαία μεταβολή που είχε ο κύκλος εργασιών για τα έτη 1999 – 2005 στις 15 μεγάλες επιχειρήσεις του δείγματος.

Διάγραμμα 2.8

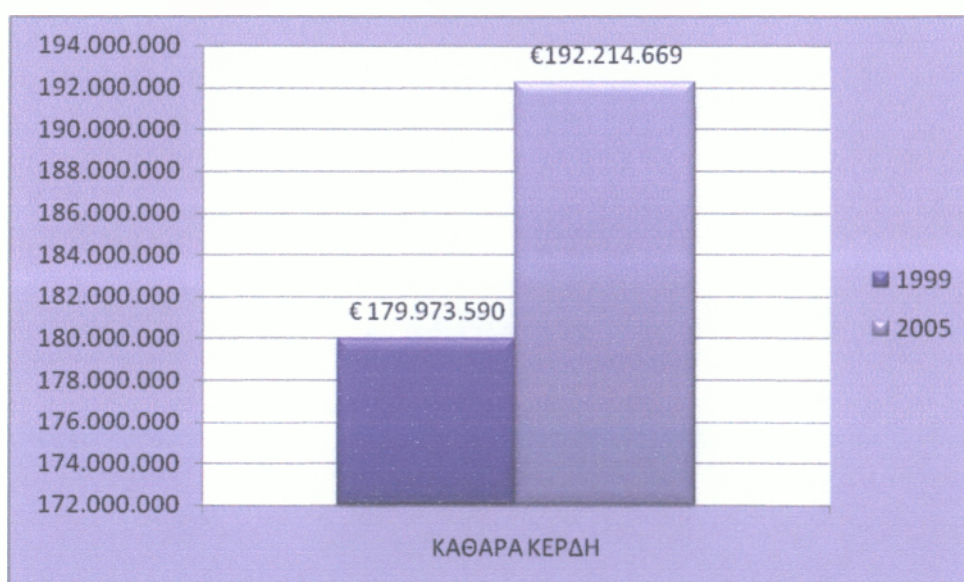

Βλέπουμε ότι, οι μεγάλες επιχειρήσεις είχαν το 1999 κύκλο εργασιών αξίας €1.041.656.126, ενώ το 2005 η αξία του τζίρου ήταν €1.259.136.502, αυξημένος κατά 21%. Η εξέλιξη αυτή των πωλήσεων είναι θετική διότι δείχνει ότι οι εταιρίες αυτές ακολουθούν αναπτυξιακή πορεία, παρά τον έντονο ανταγωνισμό που βιώνουν.

2.3.9 Ποσοστιαία μεταβολή των καθαρών κερδών στις μεγάλες επιχειρήσεις

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η ποσοστιαία μεταβολή που είχαν τα καθαρά κέρδη για τα έτη 1999 – 2005 στις 15 μεγάλες επιχειρήσεις του δείγματος.

Διάγραμμα 2.9

Όπως μπορούμε να δούμε, οι μεγάλες επιχειρήσεις παρουσίασαν το 1999 Καθαρά Κέρδη ύψους €179.973.590, ενώ το 2005 η αξία των Καθαρών Κερδών που πέτυχαν ήταν €192.214.669, αυξημένα κατά 7%.

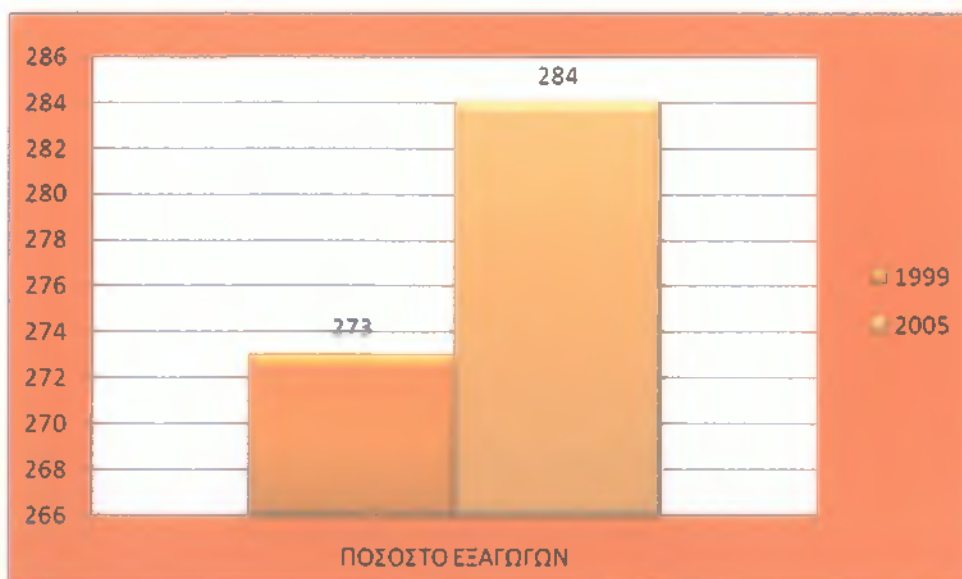
Σύμφωνα με το προηγούμενο διάγραμμα, η αύξηση των πωλήσεων στο αντίστοιχο διάστημα ήταν 21%, ενώ τα καθαρά κέρδη αυξήθηκαν κατά 7%. Η αντίθεση αυτή των παραπάνω μεγεθών δείχνει ενδείξεις ότι υπάρχει δυσανάλογη αύξηση του κόστους πωληθέντων σε σχέση με τα έσοδα των πωλήσεων. Πιθανόν αυτό να συμβαίνει λόγω του ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις, προκειμένου να ανταπεξέλθουν

στον έντονο ανταγωνισμό, συγκρατούν τις τιμές με αποτέλεσμα, το αυξανόμενο κόστος πωληθέντων να επηρεάζει αρνητικά την εξέλιξη των κερδών τους.

2.3.10 Ποσοστιαία μεταβολή του ρυθμού εξαγωγών στις μεγάλες επιχειρήσεις

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η ποσοστιαία μεταβολή που είχε η απασχόληση για τα έτη 1999 – 2005 στις 15 μεγάλες επιχειρήσεις του δείγματος.

Διάγραμμα 2.10

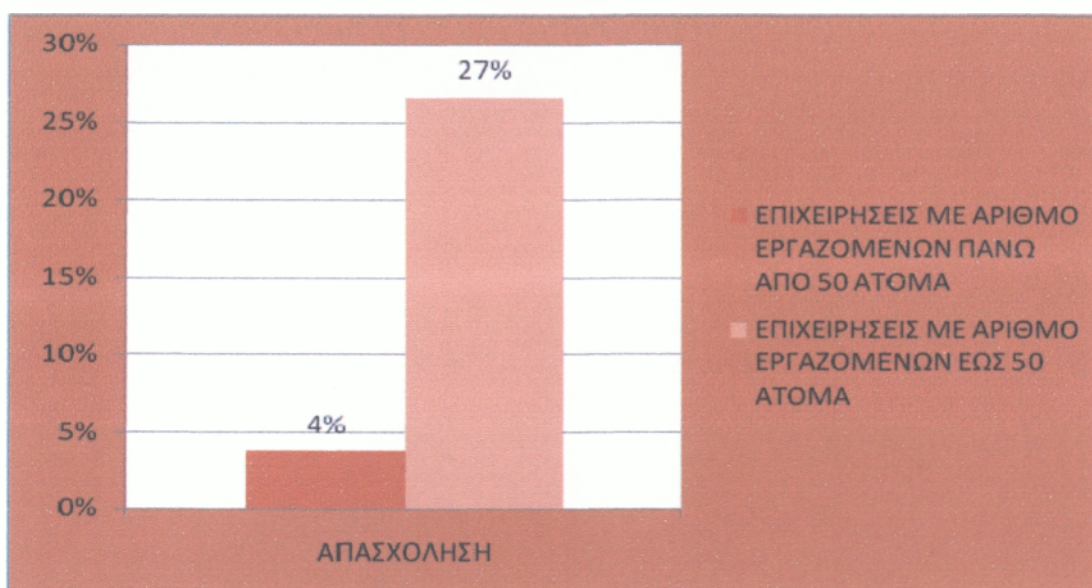

Σύμφωνα με το διάγραμμα, οι μεγάλες επιχειρήσεις παρουσίασαν το διάστημα 1999 – 2005 αύξηση των εξαγωγών τους κατά 4%. Αυτή η εξέλιξη είναι θετική, διότι δείχνει ότι οι επιχειρήσεις του δείγματος κάνουν συνεχείς προσπάθειες για την διεύρυσή τους σε αγορές του εξωτερικού.

2.3.11 Ποσοστιαία μεταβολή της απασχόλησης συγκριτικά για τα έτη 1999 – 2005

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η ποσοστιαία μεταβολή που είχε η απασχόληση για τα έτη 1999 – 2005 και στις 30 επιχειρήσεις.

Διάγραμμα 2.11

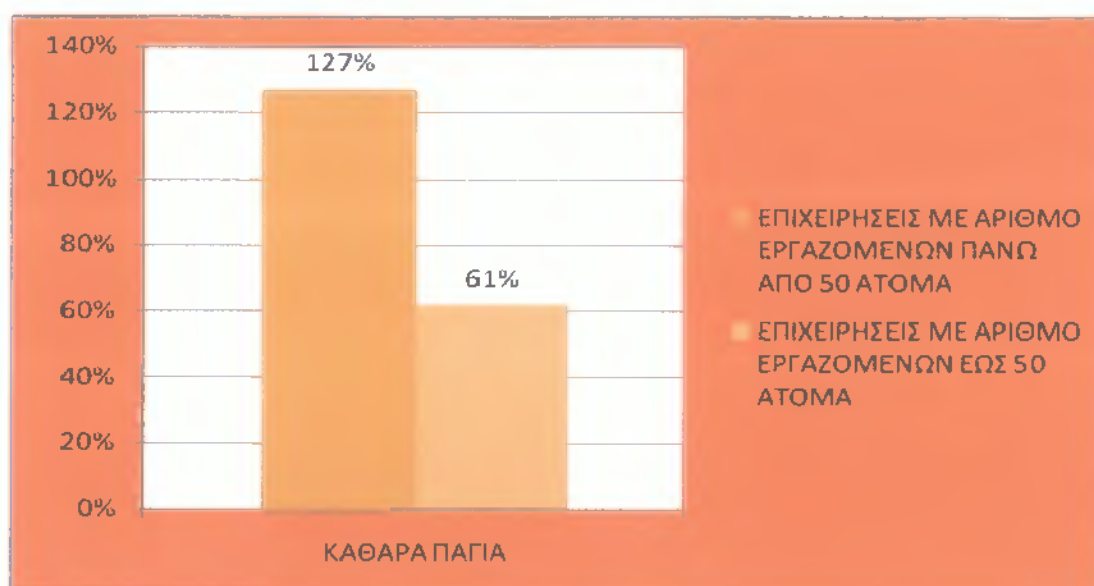

Οι επιχειρήσεις με προσωπικό έως 50 άτομα το 1999 απασχολούσαν 331 εργαζομένους, ενώ το 2005 ο αριθμός των απασχολουμένων έφτασε τους 419, παρουσιάζοντας αύξηση 27%. Από την άλλη, οι επιχειρήσεις με προσωπικό πάνω από 50 άτομα το 1999 απασχολούσαν 5.626 εργαζομένους, ενώ το 2005 ο αριθμός των απασχολουμένων ήταν 5.836, αυξημένος κατά 4%. Ενδεχομένως, κάποιες από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις να γνώρισαν ανάπτυξη στο διάστημα αυτό, συμβάλλοντας έτσι στην αύξηση της απασχόλησης, ενώ στις μεγάλες επιχειρήσεις όπου τα πράγματα είναι περισσότερο παγιωμένα, η αύξηση της απασχόλησης είναι μικρότερη.

2.3.12 Ποσοστιαία μεταβολή των καθαρών παγίων συγκριτικά για τα έτη 1999 – 2005

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η ποσοστιαία μεταβολή που είχαν τα καθαρά πάγια για τα έτη 1999 – 2005 και στις 30 επιχειρήσεις.

Διάγραμμα 2.12

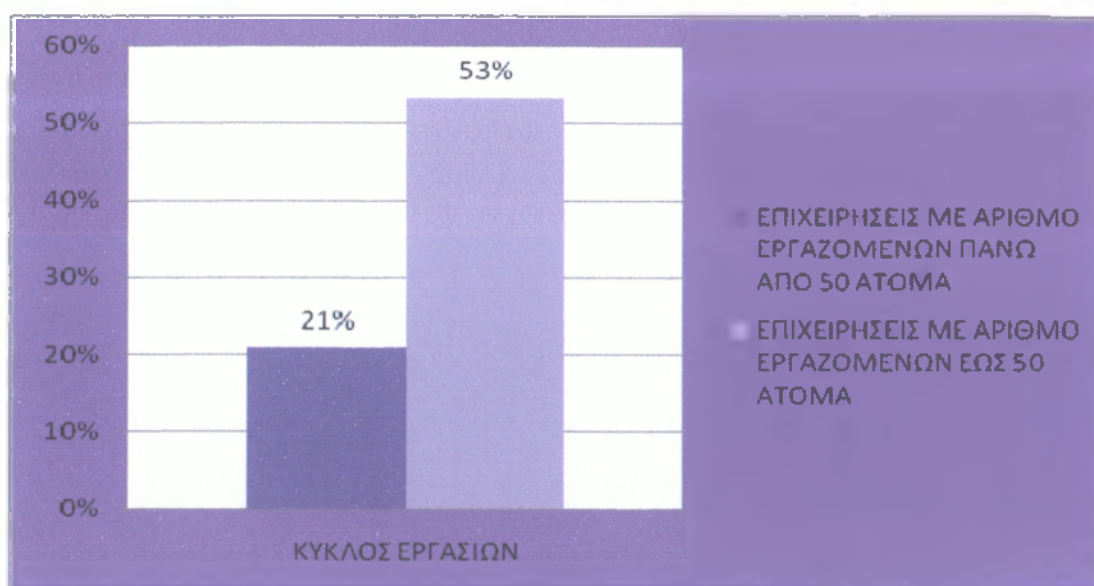

Οι επιχειρήσεις με προσωπικό έως 50 άτομα, είχαν το 1999 πάγια περιουσιακά στοιχεία αξίας €16.267.684, ενώ το 2005 η αξία των παγίων έφτασε τα €26.263.504, παρουσιάζοντας αύξηση 61%. Από την άλλη, οι επιχειρήσεις με προσωπικό πάνω από 50 άτομα είχαν το 1999 πάγια περιουσιακά στοιχεία αξίας €1.339.722.550, ενώ το 2005 η αξία των παγίων ήταν €3.037.883.566, αυξημένα κατά 127%. Πιθανή εξήγηση είναι ότι, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεν διαθέτουν υψηλά πάγια περιουσιακά στοιχεία, ενώ οι μεγάλες επιχειρήσεις διαθέτουν υψηλά πάγια, που έχουν να κάνουν με την παραγωγή, την ποιότητα και την διανομή των προϊόντων.

2.3.13 Ποσοστιαία μεταβολή του κύκλου εργασιών συγκριτικά για τα έτη 1999 – 2005

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η ποσοστιαία μεταβολή που είχε ο κύκλος εργασιών για τα έτη 1999 – 2005 και στις 30 επιχειρήσεις.

Διάγραμμα 2.13

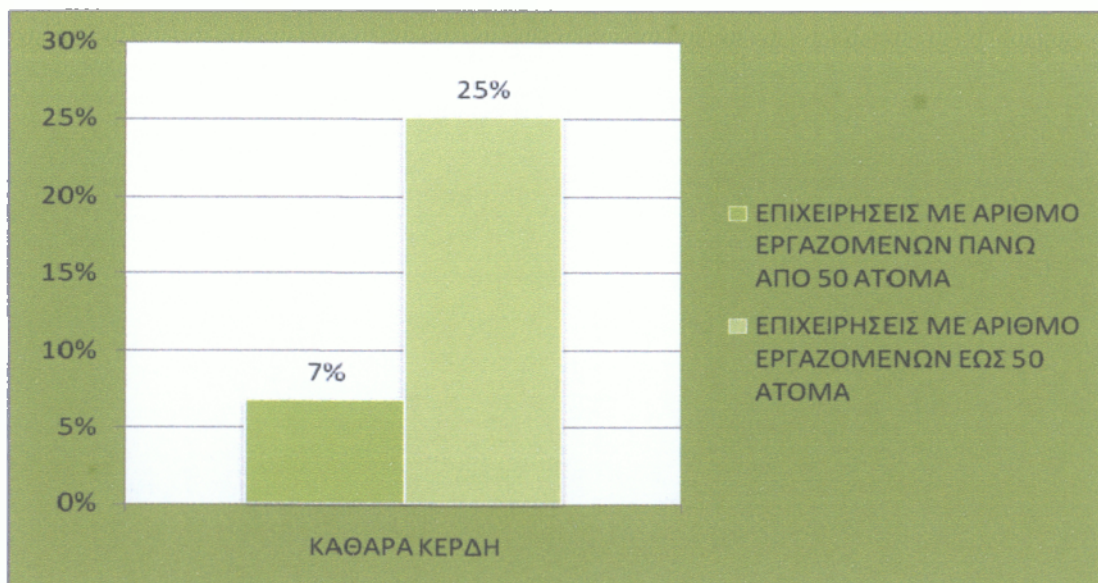
Οι επιχειρήσεις με προσωπικό έως 50 άτομα, πραγματοποίησαν το 1999 πωλήσεις αξίας €26.021.465, ενώ το 2005 η αξία των πωλήσεων έφτασε τα €39.864.546, παρουσιάζοντας αύξηση 53%. Αντιθέτως, οι επιχειρήσεις με προσωπικό πάνω από 50 άτομα είχαν το 1999 κύκλο εργασιών αξίας €1.041.656.126, ενώ το 2005 η αξία του τζίρου ήταν €1.259.136.502, αυξημένος κατά 21%.

Η διαφορά αυτή στην αύξηση του τζίρου, ίσως έχει να κάνει με κάποιες μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες αναπτύχθηκαν στο διάστημα αυτό. Στις μεγάλες επιχειρήσεις, η δυνατότητα μεγάλης ανάπτυξης είναι περισσότερο περιορισμένη, διότι ο ανταγωνισμός είναι πολύ πιο έντονος.

2.3.14 Ποσοστιαία μεταβολή των καθαρών κερδών συγκριτικά για τα έτη 1999 – 2005

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η ποσοστιαία μεταβολή που είχαν τα καθαρά κέρδη για τα έτη 1999 – 2005 και στις 30 επιχειρήσεις.

Διάγραμμα 2.14

Οι επιχειρήσεις με προσωπικό έως 50 άτομα, παρουσίασαν το 1999 Καθαρά Κέρδη ύψους €2.235.330, ενώ το 2005 η αξία των Καθαρών Κερδών τους έφτασε τα €2.796.036, παρουσιάζοντας αύξηση 25%. Αντιθέτως, οι επιχειρήσεις με προσωπικό πάνω από 50 άτομα παρουσίασαν το 1999 Καθαρά Κέρδη ύψους €179.973.590, ενώ

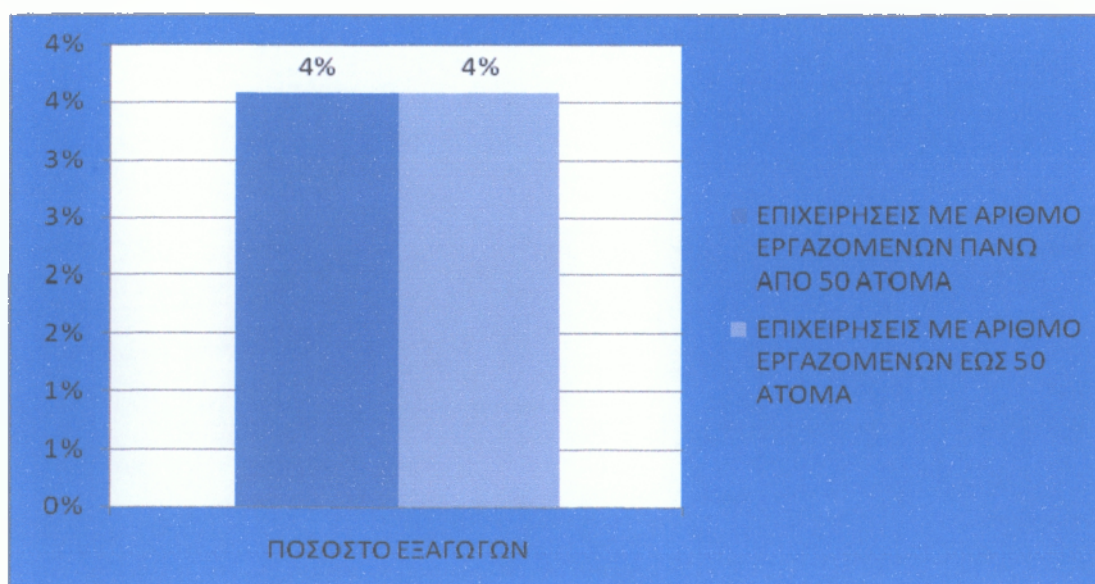
το 2005 η αξία των Καθαρών Κερδών που πέτυχαν ήταν €192.214.669, αυξημένα κατά 7%.

Η διαφορά στην ποσοστιαία αύξηση των Καθαρών Κερδών έχει να κάνει με την αύξηση του τζίρου, που όπως είδαμε στο προηγούμενο διάγραμμα, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις πέτυχαν διπλάσια αύξηση από ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις. Επίσης, οι μεγάλες επιχειρήσεις, προκειμένου να ανταπεξέλθουν στον έντονο ανταγωνισμό, συγκρατούν τις τιμές με αποτέλεσμα, το αυξανόμενο κόστος πωληθέντων να επηρεάζει αρνητικά την εξέλιξη των κερδών τους.

2.3.15 Ποσοστιαία μεταβολή των εξαγωγών συγκριτικά για τα έτη 1999 – 2005

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η ποσοστιαία μεταβολή που είχαν οι εξαγωγές για τα έτη 1999 – 2005 και στις 30 επιχειρήσεις.

Διάγραμμα 2.15

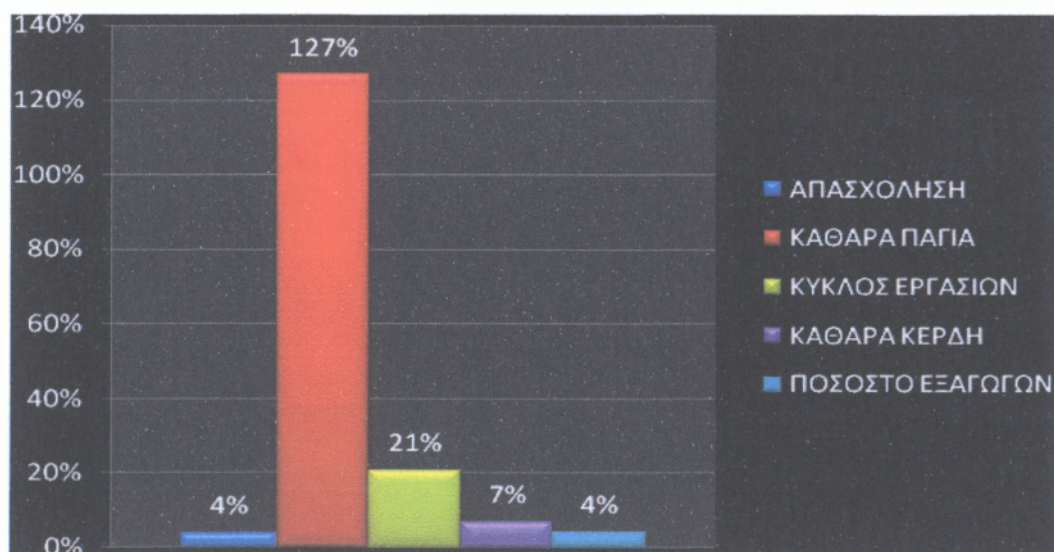

Οι επιχειρήσεις με προσωπικό έως 50 άτομα, παρουσίασαν το διάστημα 1999 – 2005 αύξηση των εξαγωγών τους κατά 4%. Το ίδιο ρυθμό αύξησης για το ποσοστό εξαγωγών είχαν και οι μεγάλες επιχειρήσεις το παραπάνω διάστημα.

2.3.16 Ποσοστιαία μεταβολή όλων των μεγεθών των μεγάλων επιχειρήσεων για τα έτη 1999 – 2005

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η ποσοστιαία μεταβολή που είχαν όλα τα μεγέθη για τα έτη 1999 – 2005 των μεγάλων επιχειρήσεων.

Διάγραμμα 2.16

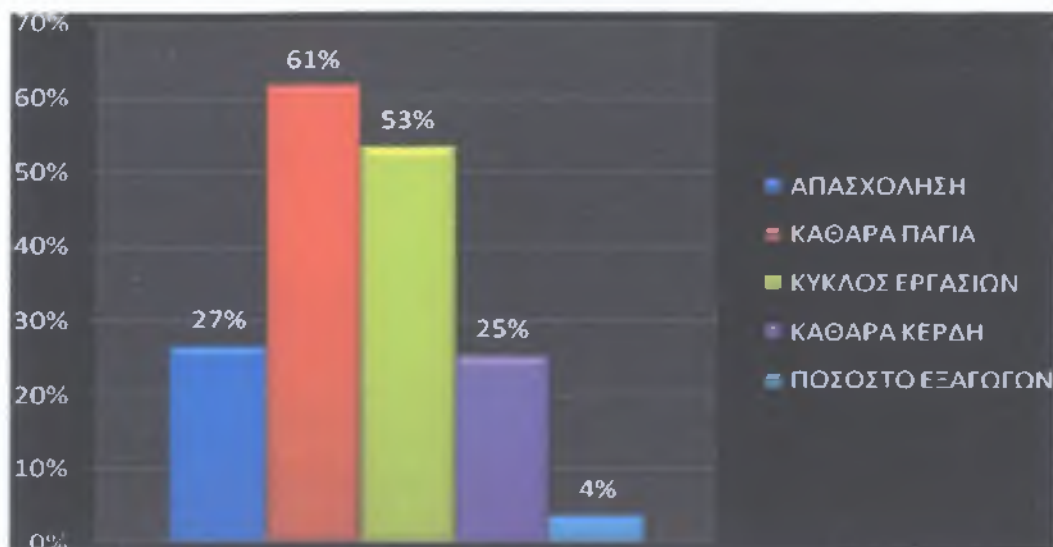
Οι 15 μεγάλες επιχειρήσεις του δείγματος, το 1999 απασχολούσαν 5.626 εργαζομένους, ενώ το 2005 ο αριθμός των απασχολουμένων ήταν 5.836, αυξημένος κατά 4%. Το ύψος των παγίων περιουσιακών στοιχείων το 1999 ήταν €1.339.722.550, ενώ το 2005 η αξία των παγίων ήταν €3.037.883.566, αυξημένα κατά 127%. Οι πωλήσεις προϊόντων έφτασαν το 1999 το €1.041.656.126,

ενώ το 2005 η αξία του τζίρου ήταν €1.259.136.502, αυξημένος κατά 21%. Η αξία των Καθαρών Κερδών το 1999 ήταν €179.973.590, ενώ το 2005 τα Καθαρά Κέρδη ανήλθαν σε €192.214.669, αυξημένα κατά 7%. Τέλος, η αύξηση του ποσοστού των εξαγωγών τους ήταν της τάξεως του 4%.

2.3.17 Ποσοστιαία μεταβολή όλων των μεγεθών των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για τα έτη 1999 – 2005

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η ποσοστιαία μεταβολή που είχαν όλα τα μεγέθη για τα έτη 1999 – 2005 των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Διάγραμμα 2.17

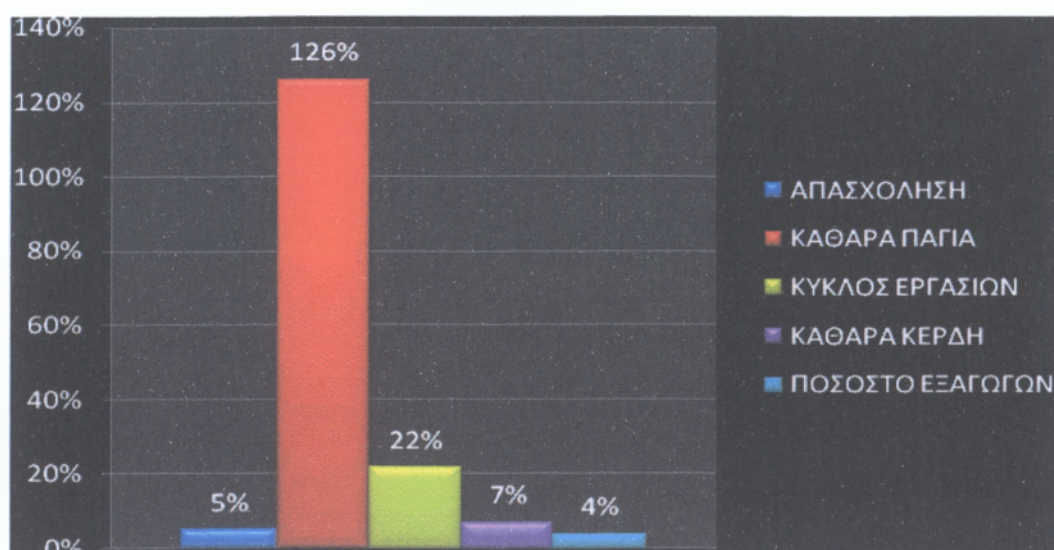
Οι 15 μικρομεσαίες επιχειρήσεις του δείγματος, το 1999 απασχολούσαν 331 εργαζομένους, ενώ το 2005 ο αριθμός των απασχολουμένων έφτασε τους 419, παρουσιάζοντας αύξηση 27%. Τα πάγια περιουσιακά τους στοιχεία το 1999 είχαν αξία €16.267.684, ενώ το 2005 το ύψος των παγίων έφτασε τα €26.263.504,

παρουσιάζοντας αύξηση 61%. Ο κύκλος εργασιών τους το 1999 είχε ύψος €26.021.465, ενώ το 2005 η αξία των πωλήσεων έφτασε τα €39.864.546, παρουσιάζοντας αύξηση 53%. Τα Καθαρά Κέρδη που παρουσίασαν το 1999 ήταν ύψους €2.235.330, ενώ το 2005 η αξία των Καθαρών Κερδών τους έφτασε τα €2.796.036, παρουσιάζοντας αύξηση 25%. Τέλος, η αύξηση του ποσοστού των εξαγωγών τους ήταν της τάξεως του 4%.

2.3.18 Ποσοστιαία μεταβολή όλων των μεγεθών των μεγάλων και μικρομεσαίων επιχειρήσεων για τα έτη 1999 – 2005

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η ποσοστιαία μεταβολή που είχαν όλα τα μεγέθη για τα έτη 1999 – 2005 και των 30 επιχειρήσεων.

Διάγραμμα 2.18

Συνολικά και οι 30 επιχειρησείς του δείγματος, είχαν το 1999 5.957 εργαζόμενους, ενώ το 2005 είχαν 6.255 εργαζομένους, παρουσιάζοντας αύξηση της απασχόλησης κατά 5%.

Τα καθαρά πάγια περιουσιακά τους στοιχεία ήταν το 1999 ύψους € 1.355.990.234, ενώ το 2005 το ύψος της πάγιας περιουσίας ήταν € 3.064.147.070, αυξημένα κατά 126%.

Οι πωλήσεις προϊόντων που πέτυχαν το 1999 είχαν ύψος € 1.067.677.591, ενώ το 2005 η αξία τους έφτασε τα € 1.299.001.048 σημειώνοντας αύξηση κατά 22%. Τα καθαρά κέρδη που παρουσίασαν το 1999 ήταν ύψους € 182.208.920, ενώ το 2005 τα καθαρά κέρδη έφτασαν τα € 195.010.705 πετυχαίνοντας αύξηση 7%.

Τέλος, η αύξηση του ποσοστού των εξαγωγών τους στο χρονικό διάστημα 1999 – 2005 ήταν της τάξεως του 4%.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

3.1 Γενικά

Ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής χαρακτηρίζεται από έντονη εποχικότητα, μιας και η χαμηλότερη τιμή του καταγράφεται συνήθως το πρώτο τρίμηνο του έτους, ενώ αναστρέφεται η κατάσταση το επόμενο τρίμηνο, με το δείκτη ν' ανεβαίνει στα υψηλότερα ετήσια επίπεδα. Αν και τα αποτελέσματα του δ' τριμήνου του 2008 δεν είναι διαθέσιμα τη χρονική στιγμή που γράφεται η έκθεση, είναι εμφανής η τάση επιβράδυνσης σε σχέση με το 2007 και τα τρία τρίμηνα. Μάλιστα, ο δείκτης για τη μεταποίηση είναι ήδη μειωμένος κατά 2,5%, η δεύτερη χειρότερη επίδοση των επιμέρους κατηγοριών αγαθών που συγκροτούν το Γενικό Δείκτη, μετά τα διαρκή καταναλωτικά αγαθά.

Με βάση ακόμα πιο πρόσφατα στοιχεία, το διάστημα Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2008 σημειώνεται σημαντική μείωση παραγωγής στη μεταποίηση (κατά 2,4%), όταν την αντίστοιχη περίοδο του 2007 είχε σημειωθεί άνοδος 2%. Συνεπώς, κατά το 2008 έχουν αρχίσει να αποτυπώνονται σε αδρούς δείκτες οι ενδείξεις της επιβράδυνσης και οι συνέπειες της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που διοχετεύονται σταδιακά και στην ελληνική βιομηχανία.

Στην εικόνα αυτή συγκλίνουν άλλωστε και τα αποτελέσματα των Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας του IOBE για το 2008, σύμφωνα με τα οποία οι προσδοκίες των επιχειρήσεων στο σύνολο της βιομηχανίας είναι εξαιρετικά απαισιόδοξες σε σύγκριση με το 2007. Πιο συγκεκριμένα, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών

στη Βιομηχανία το διάστημα Ιανουαρίου - Νοεμβρίου 2008 κινείται εννέα μονάδες χαμηλότερα σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο, ενώ ταυτόχρονα βρίσκεται αρκετά κάτω από τον μακροχρόνιο μέσο όρο του. Από τον Μάιο του 2008, ο δείκτης καταγράφει σταθερά πτωτική πορεία και τον Νοέμβριο σημειώνει ιστορικό χαμηλό της τελευταίας 15ετίας. Είναι οι εξελίξεις του τελευταίου τριμήνου που συμβάλλουν καθοριστικά στην υποχώρηση του σχετικού δείκτη, με όλους σχεδόν τους επιμέρους δείκτες δραστηριότητας των επιχειρήσεων να επιδεινώνονται. Οι εκτιμήσεις που διατυπώνονται για τα επίπεδα της ζήτησης και των παραγγελιών είναι αισθητά εξασθενημένες, τόσο από την εγχώρια αγορά, όσο και την αγορά του εξωτερικού. Ταυτόχρονα, οι προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες αποκλιμακώνονται έντονα το τελευταίο δίμηνο, ενώ διογκώνεται και το επίπεδο των αποθεμάτων.

3.2 Ενδοκλαδική Ανάλυση

Η ενδοκλαδική ανάλυση αφορά την μελέτη και σύγκριση, μεταξύ επιλεγμένων ομοειδών επιχειρήσεων του κλάδου ποτών. Κριτήριο για την επιλογή των επιχειρήσεων είναι να έχουν ιδρυθεί μέχρι το 1985. Η σύγκριση αφορά 30 επιχειρήσεις, όπου οι 15 από αυτές είναι μικρομεσαίες, απασχολούν δηλαδή έως 50 άτομα, και οι 15 είναι μεγάλες επιχειρήσεις, απασχολούν δηλαδή από 50 άτομα και άνω.

Η σύγκριση των επιχειρήσεων αυτών έγινε πάνω στα μεγέθη (α) της Απασχόλησης, (β) των Καθαρών Παγίων, (γ) των Πωλήσεων, (δ) των Καθαρών Κερδών και (ε) του ποσοστού Εξαγωγών.

Η μελέτη αφορά την ποσοστιαία μεταβολή που έχουν σημειώσει τα παραπάνω μεγέθη την εξαετία 1999 – 2005. Η ποσοστιαία αυτή μεταβολή εξετάστηκε αρχικώς συνολικά, τι έχει συμβεί δηλαδή και στις 30 επιχειρήσεις σαν σύνολο. Κατόπιν, εξετάστηκε η ποσοστιαία μεταβολή που έχει συμβεί σε κάθε ομάδα επιχειρήσεων ξεχωριστά, δηλαδή, στην ομάδα που αποτελείται από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και στην ομάδα που αποτελείται από τις μεγάλες επιχειρήσεις. Στο τέλος, έγινε η σύγκριση της ποσοστιαίας μεταβολής των παραπάνω μεγεθών μεταξύ των μικρομεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων.

3.2.1 Απασχόληση

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις πέτυχαν αύξηση της απασχόλησης κατά 27%, σε αντίθεση με τις μεγάλες επιχειρήσεις όπου η αύξηση της απασχόλησης ήταν της τάξης του 4%.

Η διαφορά στην ανάπτυξη της απασχόλησης ενδεχομένως να οφείλεται στο ότι, κάποιες από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις γνώρισαν ανάπτυξη στο διάστημα αυτό, συμβάλλοντας έτσι στην αύξηση της απασχόλησης, ενώ στις μεγάλες επιχειρήσεις όπου τα πράγματα είναι περισσότερο παγιωμένα, η αύξηση της απασχόλησης είναι μικρότερη. Βέβαια, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι στις μεγάλες επιχειρήσεις, τα μεγέθη είναι πολύ μεγαλύτερα, συνεπώς το 4% αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό νούμερο απασχολουμένων.

3.2.2 Καθαρά Πάγια

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αύξησαν την πάγια περιουσία τους κατά 61%, ενώ οι μεγάλες επιχειρήσεις αύξησαν τα πάγια περιουσιακά τους στοιχεία σχεδόν στο διπλάσιο, δηλαδή κατά 127%.

Μια πιθανή εξήγηση για την διαφορά αυτή στην ανάπτυξη της πάγιας περιουσίας είναι ότι, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεν διαθέτουν υψηλά πάγια περιουσιακά στοιχεία, ούτε στηρίζονται σε έντονο βιομηχανοποιημένο περιβάλλον παραγωγής.

Από την άλλη, οι μεγάλες επιχειρήσεις επενδύουν σημαντικά ποσά στην οργάνωση και την αυτοματοποίηση της παραγωγής, σε συστήματα ελέγχου ποιότητας, σε μεταφορικά μέσα κτλ.

3.2.3 Κύκλος Εργασιών

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις πέτυχαν να αυξήσουν τον κύκλο εργασιών τους κατά 53%, ενώ οι μεγάλες επιχειρήσεις πέτυχαν αύξηση του τζίρου τους κατά 21%.

Η διαφορά αυτή στην αύξηση του τζίρου, ίσως έχει να κάνει με κάποιες μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες αναπτύχθηκαν στο διάστημα αυτό. Στις μεγάλες επιχειρήσεις, η δυνατότητα μεγάλης ανάπτυξης είναι περισσότερο περιορισμένη, διότι ο ανταγωνισμός είναι πολύ πιο έντονος. Επίσης, όπως προαναφέρθηκε, στις μεγάλες επιχειρήσεις, τα μεγέθη είναι πολύ μεγαλύτερα,

συνεπώς το 21% αντιπροσωπεύει μια σημαντική αύξηση στην αξία των πωλήσεων προϊόντων.

3.2.4 Καθαρά Κέρδη

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις πέτυχαν αύξηση στα Καθαρά τους Κέρδη της τάξεως του 25%, ενώ αυξημένα είναι και τα Καθαρά Κέρδη που πέτυχαν οι μεγάλες επιχειρήσεις, κατά 7%.

Η διαφορά στην ποσοστιαία αύξηση των Καθαρών Κερδών έχει να κάνει με την αύξηση του τζίρου, που όπως είδαμε νωρίτερα, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις πέτυχαν διπλάσια αύξηση από ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις. Επίσης, οι μεγάλες επιχειρήσεις, προκειμένου να ανταπεξέλθουν στον έντονο ανταγωνισμό, συγκρατούν τις τιμές με αποτέλεσμα, το αυξανόμενο κόστος πωληθέντων να επηρεάζει αρνητικά την εξέλιξη των κερδών τους.

3.2.5 Ποσοστό Εξαγωγών

Οι επιχειρήσεις με προσωπικό έως 50 άτομα, παρουσίασαν το διάστημα 1999 – 2005 αύξηση των εξαγωγών τους κατά 4%. Το ίδιο ρυθμό αύξησης για το ποσοστό εξαγωγών είχαν και οι μεγάλες επιχειρήσεις τη παραπάνω χρονική διάρκεια.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. **Μακρής Η., (2005)**, «Χρηματοδότηση Σχεδίων Ανάπτυξης Καινοτομίας, Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων, από τον Ελληνικό Τραπεζικό Κλάδο», Διδακτορική διατριβή, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πανεπιστήμιο Πατρών.
2. **Μακρής Η., (2007)**, «Διαχείριση Χαρτοφυλακίου» Σημειώσεις μαθήματος, Τμήμα Χρηματοοικονομικών και Ελεγκτικών Εργασιών, ΤΕΙ Καλαμάτας.
3. **ICAP (2005)**, «Ελληνικός Χρηματοοικονομικός Οδηγός».
4. **ICAP (1999)**, «Ελληνικός Χρηματοοικονομικός Οδηγός».
5. **Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE)**, Τμήμα Έρευνας Βιομηχανίας Τροφίμων – Ποτών, Ετήσια Έκθεση(2008).
6. www.kathimerini.gr
7. www.hellastat.gr
8. www.icap.gr
9. www.iobe.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕ ΑΡΙΘΜΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΕΩΣ 50 ΑΤΟΜΑ

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ		ΚΑΒΑΡΑ ΠΑΓΙΑ		ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ		ΚΑΒΑΡΑ ΚΕΡΔΗ	
		1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000
		1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000
1	ΑΔΙΠΡΑΝΤΗΣ, Α. Α.Ε	17	23	698.791	721.773	1.877.415	1.753.061	61.180	416.939
2	ΒΑΡΒΑΛΑ ΜΗΝΗ ΕΠΕ	14	17	242.266	260.817	653.617	1.066.360	157.384	36.502
3	ΒΟΥΚΥ Α.Ε	10	10	958.711	578.051	2.059.055	2.319.828	191.022	104.236
4	ΒΟΥΤΩΝΙΔΕ Α.Ε	16	43	958.711	3.373.275	3.565.514	2.319.828	237.622	313.423
5	ΒΥΤΣΑΣ Α.Ε	10	13	803.784	806.815	1.470.098	2.061.240	176.151	379.520
6	ΕΝΩΣΗ ΠΟΤΟΠΟΙΩΝ ΚΑΒΑΛΑΣ (Ε.Π.ΠΟ.ΚΑ.ΕΠΕ)	10	20	284.880	344.620	2.186.315	1.985.176	151.063	145.310
7	Γ.Π.Α.Π.Α.Ε	23	23	1.713.756	6.321.329	1.517.282	3.152.703	14.943	380.402
8	ΘΕΟΜΟΠΟΥΛΟΣ, Π. & ΥΙΟΣ ΑΕ&ΒΕ	17	50	1.450.873	1.990.333	787.768	737.071	11.873	-860.173
9	ΚΑΛΑΚΟΥΝΗΣ, Μ.Γ. Α.Ε	20	18	1.344.507	1.267.046	1.925.258	2.278.446	4.082	43.045
10	ΚΑΡΕΛΑΣ, Γ.Γ., ΟΠΙΙΚΗ ΠΑΤΡΩΝ ΑΒΕΕ	8	7	538.978	359.017	460.437	451.870	-1.702	-11.383
11	ΚΑΤΟΠΙ & ΣΥΡΡΟΦΙΑ Α.Ε.	29	70	1.051.854	4.085.248	1.815.369	5.483.638	113.115	927.576
12	ΚΟΥΡΤΑΜ, Γ. ΑΔΟΙ Α.Ε	40	40	1.370.976	1.933.366	2.760.655	2.228.240	368.677	65.842
13	ΛΟΥΣ ΜΑΡΑΔΕΚΚΑΣ ΑΒΕΕ	30	30	3.848.510	2.794.032	3.654.564	3.479.110	217.543	569.946
14	ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΠΟΤΟΠΟΙΩ ΕΠΕ	12	19	234.721	1.346.501	1.069.861	1.493.519	169.339	4.470
15	ΣΤΕΦΑΝΟΥΡΗΣ, Θ., Α.Ε	8	15	536.150	601.223	888.249	1.233.515	33.952	34.329
	ΣΥΝΟΛΟ	331	619	16.267.684	36.263.504	26.071.465	39.064.546	2.235.330	7.796.036
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ	27%		61%		53%		25%	

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕ ΑΡΙΘΜΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΛΗΘΥΝΟΝΤΩΝ ΑΠΟ 50 ΑΤΟΜΑ

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ		ΚΑΒΑΡΑ ΠΑΓΙΑ		ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ		ΚΑΒΑΡΑ ΚΕΡΔΗ	
		1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000
		1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000
1	ΑΔΙΝΙΑΚΗ ΖΥΘΟΠΟΙΩ Α.Ε	1.400	1.400	136.786.742	351.261.755	351.486.521	376.444.948	78.177.018	61.236.538
2	ΒΑΠ. Π. ΚΟΥΤΣΟΣ ΑΒΕΣ	70	78	2.356.783	9.765.772	5.310.679	8.741.273	1.098.873	413.158
3	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΟΙΝΟΠΡΟΪΗΜΑΤΑ & ΑΠΟΤΕΛΜΑΤΑ Α.Ε	57	43	1.465.889	1.545.562	3.413.397	5.603.556	-186.832	-135.875
4	ΕΥΑ Α.Ε	45	88	3.725.438	5.295.743	5.552.595	9.622.973	1.244.137	1.766.419
5	ΚΑΒΙΝΟ ΑΒΕΕ	60	43	1.635.897	3.615.875	1.184.187	7.593.629	1.719.799	338.888
6	Κ.Α.Ι.Ρ.Α.Γ.Β.Ε.Ε. ΡΟΔΟΥ	48	88	1.318.409	5.990.870	6.981.875	6.051.620	1.721.926	-1.371.308
7	ΚΑΙΛΩΔ, Ο. ΨΥΓΕΩ Α.Ε	47	88	2.643.282	3.434.848	4.970.142	5.605.108	474.689	402.767
8	COCA-COLA ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΙΡΙΑ ΕΜΦΥΛΑΙΩΣΕΙΣ Α.Ε	1.211	1.400	1.094.294.790	2.552.808.000	467.856.041	584.206.000	91.176.393	128.300.000
9	LIBERTA Α.Ε	12	87	3.560.484	3.359.345	5.793.065	7.226.280	43.079	838.193
10	ΜΑΛΑΜΑ ΠΙΝΑΣ Γ. & ΥΙΟΣ ΑΕ&ΒΕ	118	120	5.461.475	23.166.758	19.124.608	26.511.771	5.136.984	5.762.407
11	ΜΥΘΟΣ ΖΥΘΟΠΟΙΩ Α.Ε	285	285	24.238.814	21.486.569	20.407.774	42.120.448	2.784.683	23.460.006
12	ΠΕΡΣΙΚΟ-ΝΗΒ	106	615	46.415.829	30.656.967	84.064.156	104.166.411	-4.417.077	2.753.880
13	ΠΟΤΟΠΟΙΩ ΟΡΑΚΗΣ ΑΒΕΕ	65	42	1.012.287	1.848.694	7.319.007	16.838.101	158.466	1.092.884
14	ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ, Β.Γ., ΑΒΕΕ	82	75	4.526.022	4.911.493	15.059.788	16.156.444	258.130	100.498
15	ΤΡΑΝΤΑΛΗΣ, ΕΥΑΓΓ. Α.Ε	108	350	9.221.495	18.764.165	40.022.846	40.855.512	2.128.313	872.000
	ΣΥΝΟΛΟ	5.626	8.826	1.239.722.550	3.037.883.566	1.041.656.126	1.259.136.502	179.873.590	193.214.669
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ	4%		117%		21%		7%	
	ΣΥΜΠΕΡΟΤΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	5.957	6.255	1.355.990.234	3.064.147.070	1.067.677.581	1.299.001.048	142.708.920	193.010.745
	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ	5%		126%		22%		7%	

ΠΟΣΩΤΟ ΕΣΑΦΟΡΩΝ

1999	2005
7	10
15	18
4	4
2	2
16	15
2	5
0	0
90	70
20	25
30	30
10	10
5	5
4	4
10	20
10	10
<u>224</u>	<u>237</u>

4%

ΠΟΣΩΤΟ ΕΣΑΦΟΡΩΝ

1999	2003
2	6
0	0
1	1
0	2
70	85
4	2
0	0
1	1
30	30
10	10
10	12
5	5
55	55
45	35
40	40
<u>273</u>	<u>284</u>

4%

497

4%

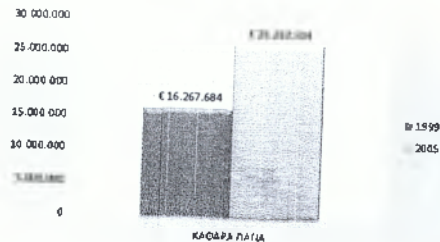
516

ΜΙΚΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

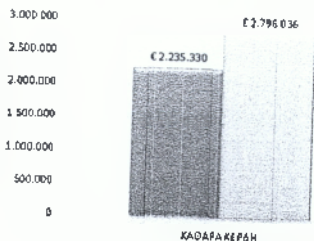
1999

2005

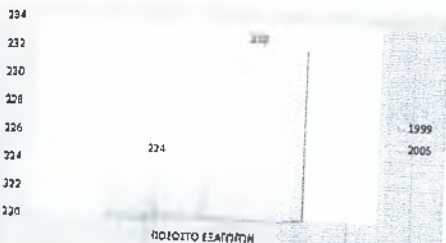
1999

2005

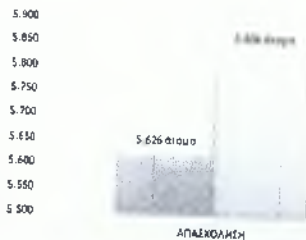

1999

2005

ΜΕΓΑΛΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

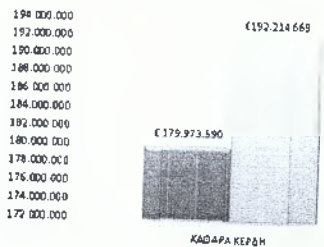
1999

2005

1999

2005

1999

2005

